

MAGYAR LAP

+ 4 lei

Posta postalá pláttá in numer
aprobării Dir. Gen. PTT No. 1

ROMANIA

Ngs. Ramaszetter Róbert urnak
MAGYARORSZÁG Disztér 1—2. BUDAPEST

Főszerkesztő
és a szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 152 (1594) szám * Vasárnap, 1937 augusztus 8

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Alkotmányt adott Franco tábornok a nemzeti Spanyolországának

A legfőbb hatalom Franco kezében összpontosul Angol és olasz hajókat bombáztak a vörös repülőgépek

Salamancából jelentik: Franco tábornok megkezdte a nemzeti Spanyolország politikai megszervezését. Pénteken állami okiratot irt alá, mely kimondja, hogy augusztus 6-ától kezdve a spanyol hivatalos állami párt a falangista párt, vagyis spanyolul: a „Falange Española Tradicionalista y de Las Jons”, mely párt az új spanyol állam alapját képezi. Célja, hogy visszaadja a spanyol népnek az állami öntudatot és katolikus szellemében való újjáéledését elősegítse. Feladatának tekinti a falangista párt Spanyolország gazdasági helyreállítását és az egyensúly kiépítését. A pártnak aktív és támogató tagjai vannak. Aktív tagok lehetnek mindazok, akik az 1937 április 20-ig bezárólag a falanx vagy a spanyol

hagyomány párthoz tartoztak. Támogató tagok lehetnek mindazok, akik a polgárháborúban a nemzetiek oldalán résztvesznek és a nemzeti mozgalom körül érdemeket szereztek. A támogató tagok öt év múlva aktív tagok lesznek. Az országtanács ötven tagból áll, akiket Franco tábornok nevez ki. Az országtanács Franco tábornok elnöke mellett évente ülésezik és pedig a nemzeti mozgalom megindításának évfordulóján, azaz június 17-én. Más alkalommal csak akkor ül össze, ha Franco tábornok elrendeli azt. A legfőbb hatalom Franco kezében van letéve, aki csak Istennek és a történelemnek tartozik felelősséggel. Utódját maga választja.

Hitler kancellár biztosítja Franco tábornokot barátságáról

Berlinből jelentik: Hitler birodalmi vezér Berchtesgadeni villájában kihallgatáson fogadta Franco tábornok újonnan kinevezett diplomáciai megbízottját, Magar Antonio márkít, aki átnyújtotta a kancellárnak megbízó levelét.

— A Franco tábornok vezetése alatt álló nemzeti Spanyolország — mondotta a nagykövet — teljesen átérzi és magáénak tekinti azt a szellemet, amely Németországban megnyilvánul és amely a kommunizmus elleni közös gyűlöletben is megnyilatkozik. A spanyol nép kimondhatatlan hálát érez azért a barátságért, amely Németországban tapasztalható a nemzeti Spanyolország iránt. Ezt a barátságot a

két állam között nemrég kötött szerződés rövideen még jobban ki fogja mélyíteni.

Hitler kancellár a beszédre a következő szavakkal válaszolt:

— A német nép és én is őszintén kívánjuk, hogy Franco tábornok hadseregének sikerüljön kiküzdeni a nemzeti érzelmű spanyol nép szabadságát és sikerüljön elhárítani azt a veszélyt, amely nemcsak Spanyolországot, hanem az egész Európát fenyegeti. Osztomozom abban a felfogásban, hogy a spanyol és német népet szorosan összekapcsolja a közös cél, a nemzetközi kommunizmus leküzdése. Igaz jókívánságaimat küldöm ahhoz a törekvéshez, hogy kiépítsék a spanyol nemzeti államot.

Negyven bomba hullott az angol és olasz hajókra

Londonból jelentik: Hirt adtunk arról, hogy a „British Corporal” nevű angol gőzöst a Földközi-tengeren bombázták. Megállapítást nyert, hogy nem hadihajóról, hanem egy 6900 tonnás benzintszállító kereskedelmi tankhajóról van szó.

A Reuter jelentése szerint az angol hajót péntek reggel 6 óra körül Cartagena és Almeria között spanyol vörös repülőgépek bombái találták el. A vörösek bombái nagy károkat okoztak a hajón, amelynek rádióberendezését is tönkretették.

Gibraltárból jelentik: A haditengerészeti hatóságok értesülése szerint a „Brittish Corporal” nevű angol hajót repülőgépek bombáz-

ták. Amikor a „Mongiolo” nevű olasz gőzös segítségére sietett az angol hajónak, az ismeretlen három repülőgép az olasz hajóra is bombákat dobott. Az angol és olasz hajóra együttesen mintegy negyven bombát dobtak le a repülőgépek. Az angol hajó kapitánya súlyosan megsebesült.

Az angol tengerészeti hivatal az algiri angol konzultól kér jelentést a bombázásról.

Időjárás

A bucuresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénk északnyugati szél, helyenkint eső, zivatar. A hőmérséklet emelkedik

Esztország mintatörvénye a népkisebbségi kérdés megoldásáról

Tegnap számunkban már röviden hírt hoztunk arról, hogy az esztországi szenátus határozata megmentette az ottani népkisebbségek közművelődési önkormányzatát. Erről az önkormányzatról az esztországi parlament 1925. évi február 5-iki kelettel hozott törvényt. Még ez a törvény is az 1917. évben létrejött alkotmányra támaszkodik, melynek 12. szakasza „a népi kisebbségek” részére az anyanyelvű oktatást biztosítja, 20. szakasza a nemzetiség meghatározását az egyes állampolgárok szabad elhatározására bízta, s 21. szakasza pedig az önkormányzat elvét is a népkisebbségek javára világosan kimondja. Ez a 21. szakasz így szól: „Az Esztország határában belül lakó népi kisebbségek a maguk népi közművelődése megtartására és népjóléti érdekei szolgálatára önkormányzati intézményeket hívhatnak életre, amennyiben azok az államérdekkel nem ellenkeznek.”

Ez alkotmányos rendelkezésekből folyólag már 1917. június 22-én alkottak ideiglenes törvényt a népkisebbségek kerületi tanácsairól, s 1917. augusztus 10-ikén egy másik törvényt a kerületi tanácsok ügyrendjéről, melyek szerint a nyelvhasználat és iskolajog tekintetében a népkisebbségek részére az aránylagosság jogát biztosították. A genfi Népszövetség 1923. évi szeptember 17-iki tanácsulése megállapította, hogy Esztországban a népkisebbségek védelméről az alkotmány és az annak alapján létrejött törvények kellően gondoskodnak, s hogy Esztország a Népszövetség védő hatáskörét is a kisebbségi ügyekben elfogadja. Mindez előzmények után jött még létre az az 1925. évi február 5-iki törvény, melyről fentebb szólottunk, s mely most már (bizonyára az addig kialakult gyakorlat tanulságai alapján) részletesen szabályozta a népkisebbségek közművelődési önkormányzatát.

Egyes alapvető rendelkezéseket érdemes megismernünk ez önkormányzati törvényből. Eszerint az önkormányzat hatáskörébe tartozik, hogy illető népkisebbség számára nyilvánjogu iskolákat tartson fenn, azokat szervezze, igazgassa és felügyelje, s hogy egyúttal az illető népkisebbség magániskoláinak is legfelsőbb iskolahatósága legyen. További önkormányzati hatáskörbe tartozik az is, hogy az illető népkisebbség egyéb közművelődési feladatairól is gondoskodjék, s igazgassa az ecélből létesült intézményeket és vállalkozásokat. (Színházak, könyvtárak, múzeumok, stb.) A népkisebbségek iskolahálózatát az önkormányzatok a helyi közigazgatási hatóságokkal együtt dolgozzák ki, s végső megállapítást az ország kormánya ad a kidolgozott tervezetekről.

Az önkormányzat szervei: a közművelődési tanács és az általa választott háromtagú igazgatóság, továbbá helyenkint az úgynevezett közművelődési gondnokszolgálatok (iskolaszékékek). Az önkormányzatok gazdasági alapjai azok az állami és helyi közigazgatási hozzájárulások, melyek az országos és helyi költségvetések iskolai célú kiadási összegéből aránylagosan az illető népkisebbség iskoláira esnek. Ezenkívül az önkormányzatoknak önadóztatási joguk van, s ajándékokból, gyűjtésekből, alapítványokból, örökségekből saját vagyonuk lehet, melynek

jövedelme felől kizárólag ők rendelkeznek. Az iskolafenntartások közös költségviselésére több különböző népkisebbségi önkormányzat *egyesülhet is egymással.*

Az önkormányzatok megalakulása a nemzetiségi összeírás alapján történik. Minden olyan nemzetiségnek, mely az összeírás szerint legalább 3000 tagot számlál, joga van az önkormányzatra. Az önkormányzati összeírás a helyi hatóságok által ismert adatok alapján hivatalból történik, de mindig dönt az adatokkal szemben is az egyének *saját meghatározása* az 5 nemzetiségükről. A 18 éven aluliak nemzetisége ugyanaz, mint az apáé. A nemzetiségi összeírásból az egyesek ki is szakadhatnak, vagyis előbbi nemzetiségi bevallásukat megváltoztathatják, de akkor többé az illető összeírásba már vissza nem vehetők. Az ilyen nemzetiségi összeírás alapján létrejött önkormányzati testület: *közjogi személyiség, államjogi elismert kollektívitás*, mely az önkormányzati törvény szerint „állami feladatokat teljesítő intézmény.” Eszerint az eszt állam az egyes nemzetiségek saját kulturájának az ápolását és fenntartását állami feladatnak minősítette.

A törvény indokolása is külön kiemeli, hogy csak a nemzetiségek saját külön kulturájának az elismerésével van az állam különböző népei között jogegyenlőség. A kollektivitásokra is vonatkozó ilyen jogegyenlőség az önkormányzati törvény igazi elvi alapja.

Eszország ezzel az alkotással az összes művelt népek élére állott a népi jogok megvalósításában való példaadással. Világszerte elismerték ezt, s az esztországi közművelődési önkormányzatot nemcsak a népkisebbségek közvéleménye, hanem általában a nemzetközi jog szaktekintélyei is úgy minősítették, mint *úttörő és eszményi mintát* a népkisebbségi kérdés közművelődési vonatkozásainak a megoldására. Az önkormányzati törvény megalkotása óta gyakorlatilag is kifejlődött az esztországi különböző népek közművelődési önállósága, s ez önállóságban való egymás melletti élete. Es ez a gyakorlati fejlődés olyan erkölcsi törvényt hozott létre, mely igen erősen tudott hatni még az új államjogi alakulások irányával szemben is.

Ezek az újabb államjogi irányok tudvalevőleg az államok többségi népének a kizárólagosságát, az ebben való túlnemzetiséget igyekeznek megvalósítani. Esztországot is utólrerte ennek a politikai eszmeirányzatnak a hulláma. Ennek értelmében történt az, hogy új alkotmányt terveztek, mely erősebb központosítást akart és egyúttal az osztályellentétek lebirása végett a foglalkozások szerinti csoportosulásoknak, a hivatásrendiségnek a behozatalát az ország szervezetébe. Ehhez az országátalakúshoz képest az egyes népkisebbségi csoportosulások külön életet jelentettek, melyet a központosítás és túlnemzetiség hívei nem láttak összeegyeztethetőnek az államegység elvével.

Ilyen felfogás folytán jöttek az új alkotmánytervezet tárgyalásakor a többségiek azzal a javaslattal, hogy az iskolai oktatásba a *kétnyelvűséget* kell behozni; az államnyelv mellett csak kisegítőként kell a népkisebbségi nyelveket alkalmazni. A többségi javaslattal szemben a népkisebbségi csoportok képviselői ellenvetették, hogy az ilyen államnyelvi kényszer egyet jelent a népkisebbségek közművelődési önkormányzatának a megszüntetésével. Maguk részéről ellenjavaslatot tettek, mely az oktatás nyelvűl az illető népkisebbségek nyelvének az alkalmazását írja elő. Ezt az ellenjavaslatot azonban a képviselőház többsége leszavazta; az is igaz, hogy kevés szavazattöbbséggel. Tehát Esztország világhírű népkisebbségi önkormányzatát a megszüntetés veszélye fenyegette.

Azonban jött az esztországi parlament szenátusa, s az öregek szavával visszaállította az eddigi fejlődés és megszokás rendjét. Az alkotmánytervezet illető szakaszai tárgyalásakor a törvényelőkészítő bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az *államszervezet átalakulása nem okvetlenül teszi szükségessé a másnyelvű népcsoportok nyelvi és közművelődési különállásainak a megszüntetését.* Ehhez képest a bizottság a képviselőházi határozattal szemben a népkisebbségeknek azt a határozati

javaslatát fogadta el, hogy az oktatás a népkisebbségek részére az illető népkisebbség anyanyelvén történik. A bizottsági főelőadó ezt az állásfoglalást következőképpen indokolta meg a szenátus teljessége előtt:

— A második kamara ebben a tekintetben azt az alapelvet tette magáévá, melyet az eszt nép, mikor maga is kisebbség volt, magára nézve egyedül ismert el érvényesnek, amelyet mindig védelmezett, s amelynek keresztülvitele állandóan törekedett. A második kamara most is az egykori alapelveinknél kell maradnunk. Meg kell adnunk népkisebbségi csoportjainknak, amit megadhatunk, s nem szabad olyasmit rájuk kényszerítenünk, amit magunk is elutasítottunk, mikor kisebbségi nép voltunk, s ami ellen magunk is harcoltunk és ami akkor nekünk is gondokat okozott. *Azok az alapelvek, melyeket egykor kisebbségi népként vallottunk, ma is szentek előttünk és jövőben is azok kell, hogy maradjanak.*

A szenátus ezzel az indokolással az új alkotmánytervénybe visszaemelte a népkisebbségek közművelődési önrendelkezési jogát. Igen lélekreható állásfoglalás ez, mely a hatalmi áramlatok kedvező világsodrába nem veti bele magát, hanem a mult eszményeire emlékező,

Gyomor bajok, bélbetegségek, vese-, máj-, epegyógyosok

ellen a legjobban bevált gyógyszer Amerikában felfedezett gyógynövényből készült világhírű „GASTRO D.” melyet egy a beltöldei, mint a külföldi szakorvosok legelső sorban ajánlanak.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

hű marad ez eszményekhez. Van tehát valami nagy láthatatlan erő az emlékezésben és a mult iránti hűségben, mely megtartó tud lenni akkor is, ha viharos átalakulások felhői gomolyognak a népek élete fölött. Esztország ismét példát adott a világnak. Egyúttal a nemzetközi jogfejlődést azzal a nagy tanulsággal gyarapította, hogy a népkisebbségek közművelődési önkormányzatát az államok központosító irányu fejlődésével is össze lehet egyeztetni. Így ez az önkormányzat az új államelméletekkel szemben is kiállotta a legsúlyosabb életpróbát, s mintegy ez új államelméleteknek is mintául szolgálhat, hogy hatalmaskodás nélkül hogyan oldják meg a népkisebbségi kérdést.

Szerencsétlenség érte Romániában a párizs-moszkvai utasszállító repülőgépet

Clujról jelentik: Péntek d. u. 3 és 4 óra között borzalmas repülőgép szerencsétlenség történt Bistrita és Dej között. A Moszkva és Párizs között közlekedő személyszállító repülőgép, eddig még meg nem állapított okok miatt lezuhant. A repülőgép négy utasa és két pilótája felismerhetetlenségig összeégett és a géprobbanás következtében darabokra marcangolódott holttestük. A repülőgép katasztrófájáról azonnal értesítették Moszkvát és Párizst, hogy utasításokat kérjenek a vizsgálatot illetően. A katasztrófa színhelyére egyébként felórán belül repülőgépen érkezett meg a cluji repülőteret egy bizottság, amely bevezette a vizsgálatot a halálos repülőgép-katasztrófa ügyében. A cluji repülőteret által kiküldött bizottság a helyszínen bevezetett vizsgálat során a következőket állapította meg. A beretfalva határában dolgozó földműveseknek feltűnt, hogy a dombok fölött egy repülőgép kering. Azután ijedt riadalommal látták, hogy a repülőgép meginog a levegőben és a következő pillanatban irtózatosszerű zuhanással belefurodik a földbe. A lezuhant repülőgép a másik pillanatban hatalmas detonációval felrobbant, lángok csaptak ki a földbe furó-

dott gépből és a parasztek nem mertek a közelébe férkőzni, hogy az utasok mentésére siessenek, mert újabb robbanástól tartottak. A repülőgép zuhanásáról értesítették a csendőrséget, mely a somesfalvai repülőternek tett jelentést a katasztrófáról. A földbe furódott gépet félórán belül sikerült kiásni és a felszínre hozott vázából hat szénén égett és darabokra szaggatott férfi holttestet szedtek ki. Megállapították, hogy a somesfalvai repülőter Párizsból kapta az utasító jelentést, amely közölte, hogy a moszkva-párizsi személyszállító repülőgép utban Párizs fele, néhány órában belül odaérkezik. A katasztrófa áldozatainak személyazonosságát nem sikerült megállapítani és egyelőre a beretfalvi templomban ravatalozták fel őket. A bizottság megállapítása szerint a repülőgép zuhanását minden valószínűség szerint motorhiba idézte elő.

Kedvező jelentést adott a népszövetségi megbízott Magyarország pénzügyi helyzetéről

Budapestről jelentik: Tyler, Magyarország népszövetségi megbízottja most hozta nyilvánosságra Magyarország jelenlegi pénzügyi helyzetéről a Népszövetség elé terjesztett jelentését. A jelentés rendkívül bizakodó. Megállapítja a jelentés, hogy nagy lépés történt azoknak a nehézségeknek áthidalását illetően, amelyek Magyarország 1931-ik évi válsága és a fizetések megszüntetése óta kezdődött. Megállapítja a jelentés még a hitelhelyzet javulását is. A Nemzeti Bank belső helyzete két esztendő alatt megerősödött és az ország érdekeinek veszélyeztetése nélkül rövidesen abban a helyzetben lesz, hogy a szükséges átutalásokat teljesítheti. Az 1936—37-ik évben hét év óta először a közigazgatási bevétel és kiadás terén 12 milliós pengőtöbblet mutatkozik. Az állami költségvetés eredménye kedvezőbb a tavalyinál, ha figyelembe vesszük, hogy egy 20 milliós pengős kölcsönt fizettek ki. Magyarország kivitele Ausztria, Olaszország és Svájc felé emelkedik, míg Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia felé csökkenést mutat.

Ujdonság!

Wieser S. J. — Belucsák S. J.:

ALPESI FÉNY

Páratlan értékű és érdekességű ifjusági munka magyar fordítása.

A vörös Bécs idejéből vett történet. Egy gimnázium tanulóiból adja a modern fiatalság lelki keresztmetszetét. Ateista, kommunista, erkölcsi fertőben szynlódó fiúk — s a romlottóság közt helytálló és diadalmaszkodó liliomos lelkek közt izzik állandóan feszült érdekoldást kiváltóan az élet s hatása erősen megfogó, nevelőerejű. Heini, a főhős ideálja lehet minden fiúnak.

Középkölésnek nem lehet eléggé ajánlanil Kartonkötésben, remek címlappal ára 50 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunk utján is.

A szociális igazságtalanság

A bolsevizmus elleni harc hibáiról közöl igen figyelemre méltó gondolatokat a „Lettres de Rome sur l'athéisme moderne”. Bizonyos hibákat feltétlenül el kell kerülnünk — írja a lap — ha eredményesen akarunk küzdeni a bolsevizmus ellen. Először is nagy hiba az, hogy sokszor „bolsevizmusnak” neveznek olyan jelenségeket, amelyeket nem volna szabad így nevezni. Jellemző például, hogy akadtak francia katolikusok, akik a francia munkásság minden követelését egyszerűen bolsevizmusnak nevezték. Pedig a követelések nagyrésze a pápai enciklikákban is elismerést nyer! Meg kell tehát különböztetni a jogos és jogtalan követeléseket. A gyárak megszállása például jogtalan, de a sztrájk sok esetben jogos és szükséges.

A bolsevizmus elleni harcban sok katolikus elfelejti, hogy a szociális kérdés nem oldható meg a caritas útján. Egyedül az igazságosság eszméjének vezetése mellett juthatunk el a szociális kérdés megoldásához. A törvényhozás feladata a jövedelem igazságosabb elosztása — nem lehet tehát a szociális igazságtalanság orvoslását egyedül a jótékonyagra bízni.

A harmadik hiba az, — írja a „Lettres de Rome”, hogy a katolikusok a bolsevizmus elleni küzdelemben gyakran olyan pártokra támaszkodnak, amelyek a munkásság kizsákmányolását helyeslik és elősegítik. Egy pillanatig sem szabadna azt a látszatot kelteni, hogy az Egyház együttműködik azokkal, akik a munkásságot kiforgatják jogaiból. Vannak pártok, amelyek lehetővé teszik ugyan, hogy az Egyház szabadon végezze lelkipásztori feladatait, — de azért ezek a pártok mégsem keresztény pártok. Csak olyan párt és csak olyan társadalmi rendszer nevezhető kereszténynek, amely az egyéniség jogait az ember méltóságát és szabadságát tiszteli. Minden más politikai irány mélyen keresztényellenes.

Részletesen ismertettük a „Lettres de Rome” cikkét, mert mindenkinek tudnia illik a következőket: aki azt állítja magáról, hogy a bolsevizmus ellen küzd és közben az emberi szabadságot és méltóságot tiporja lábba, az nem nevezheti magát kereszténynek. Aki pedig úgy akar küzdeni a bolsevizmus ellen, hogy a munkásságot fosztja meg elemi jogaitól, az tulajdonképpen nem a bolsevizmus ellen küzd, hanem annak szállás-csinálója.

Közönséges bűncselekmények elkövetésével vádolják a brüsszeli francia nagykövet unokaöccsét. Párizsból jelentik: A rendőrség szombaton csempezés és egyéb bűncselekmények miatt letartóztatta a brüsszeli francia nagykövet unokaöccsét, a 28 éves Morche Laraucht. A vizsgálat során megállapították, hogy az előkelő családból származó fiatalember több bűntársával együtt az automata készülékek kifosztásával is foglalkozott.

Tizenhat embert mart meg a veszett kutya. Bucuresti. Saját tud. Csütörtökön délután Constantan egy Anghelescu nevű háztulajdonosnő összeveszett egyik lakójával és parázs verekedést rendeztek az udvaron, ahol a háztulajdonosnő megkötve tartotta hatalmas házőrző kutyáját. Óriási kiabálást csaptak, egymást agyba-főbe verték. Ez a jelenet annyira feldühösítette a kutyát, hogy elszakította kötelékét és a veszekedésre összesereglett környékbeli emberek közé rontva, közülök tizenhatot megmart. A tajtékoz és vadul száguldozó kutyát egyesek gyanusnak tartották és megvizsgálták a hatósági orvos. A vizsgálat megállapította, hogy a kutya veszett volt és így mind a tizenhat embert beutalták a Pasteurba.

Menyesi Schwartz Antal dr.

Az isteni kegyelem Anyja

„Elmélkedések Szűz Mária kegyelmi életéről.”

Ara 90 lei és portó

Kapható: könyvosztályunknál

TRILYSIN

Kapható: gyógyszerárkában, drogériákban és illatszertárkában.

Bizonyosan! De abban a pillanatban, amikor levette kalapját, öreg lett.

Kétségtelen, hogy a kopaszág jobban öregíti az embert, mint az évek. Azért, ha a haj erős hullását észleli, ne hagyja a bajt tovább fejlődni. A tudomány rendelkezésére bocsát hatékony és biztos szert. A Trilysin mindennapi használata folytán — néhány hónap alatt — a haj szemmel láthatóan sűrűsödik, szép és selymes lesz.

megakadályozza a hajhullást, megszünteti a korpát

A cionisták huszadik világgyűlése Zürichben

Heves megvitatás alá vették Palesztina felosztási tervét. — A cionisták mostani elhatározásától függ, hogy Anglia támogatja-e tovább a zsidó állam eszméjét

Zürichből jelentik: A cionisták világkongresszusa e hét keddeje óta mozgalmas ülésézését folytat ebben a svájci városban. A cionista világszövetségnek különböző pártjai is vannak, melyek különösen a világias és a vallásos irányok különállásait tüntetik föl, de egyéb jellegzetességek szerint is a zsidóság közvéleményének minden árnyalatát igyekeznek kifejezni. Párt van aszerint is, hogy a cionisták már Palesztinában laknak-e, vagy azonkívül, a különböző országok szorványaiában élnek. Legnagyobb és legjelentősebb pártnak eddig a munkáspárt mutatkozott, míg vele szemben a vallásosok legerősebb pártjaként a mizrachi-párt jelentkezett. A különböző pártokat azonban a cionizmus alapeszméje, a palesztinai zsidó állam visszaszerzésének a gondolata magasabb egységben foglalja össze.

A cionista világszervezet elnöke jelenleg dr Weizmann Chaim, ki különösen az angol kormány szemében úgy jön számba, mint a világ zsidóságának legelső diplomáciai képviselője. De megadják neki e diplomáciai jelentőségnek kijáró tiszteletet a genfi Népszövetség köréi is.

A cionizmus különben negyven éves multra tekinthet vissza. Negyven évvel ezelőtt tartottak Baselen az első kongresszust, melyen Herzl Tivadar író a zsidó külön államalapítás eszméjét világhairdította, s evégett az első szervezettel megalkotta. A nemzetközi politikában aztán akkor jutott a cionizmus gyakorlati jelentőséghez, mikor

1917. november 2-án Balfour lord angol külügyminiszter egy levélben közölte Rotschild lorddal, hogy az angol kormány a palesztinai zsidó otthon megszerzését programjába vette.

Ez volt az ugynevezett „Balfour-deklaráció”, melynek nyomán a palesztinai zsidó állam fölépítésének a munkája megkezdődött, s a világ különböző tájairól a zsidóság palesztinai hazavándorlását megindították. Anglia pedig ennek előmozdítására a Népszövetségtől Palesztina területére gyámsági hatalmat, u. n. mandátumot kapott.

Azt már a zsidóságon különálló közönség is jól tudja, hogy a palesztinai zsidó államalapítás, az evégett való zsidó beköltözés az ottani arabok heves ellenállásába ütközött. Emiatt az angol parlament egy bizottságot küldött ki, (az ugyne-

vezett „királyi bizottságot”), melynek feladata volt, hogy Palesztina helyszínén az állapotokat megvizsgálja és javaslatot tegyen a zsidó-arab viszályok végleges lecsillapítására. A királyi bizottság pár hóval ezelőtt tette meg javaslatát, mely szerint Palesztinát három részre kell osztani: egy arab, egy zsidó és egy semleges (keresztény-kegyeleti) zónára. A felosztási terv úgy az angol parlamentben, mint a világsajtóban élénk vitákra adott alkalmat, de véglegesen nem dönt el a sorsa. Annyi bizonyos, hogy se arab, se zsidó részről, de keresztény szempontból se találkozott helyesítő fogadtatással.

PALESZTINA FELOSTÁSI TERVE A ZÜRICHI VILÁGGYŰLÉS ELŐTT

A cionista kongresszus most az idén ennek a felosztási tervnek a megvitatására gyűlt össze. És ezzel a cionista világgyűlés olyan helyzetbe jutott, hogy döntő tényezőként jön számba a Palesztina további sorsa tekintetében. Ha t. i. elfogadja a Palesztina felosztási tervét, akkor az angol királyi bizottság javaslatának népi hozzájárulásával ad alapot, s megkezdődhetik a zsidó állam szervezése. Ha azonban a cionisták nem fogadják el Palesztina felosztási tervét, akkor Anglia nem igen vállalhatja tovább a zsidó államalapítás pártfogolását.

Eddig a cionista kongresszusok csak óhajokat fejeztek ki, javaslatokat terjesztettek pl az egyes államokhoz, különösen Angliához, Amerikához és a Népszövetséghez. Ezuttal

a huszadik cionista kongresszus előlépett az óhajok és kívánságok alapotábol a döntő tényező helyzetébe.

Ennek a gondja és felelőssége óriási súllyal nehezedik az egész kongresszus minden pártjára. Kedd óta több összejövetel volt, s csütörtöktől kezdve nyilvánosság kizárásával tanácskozik az egész kongresszus. Nincs még bizonyosság semmiben.

Heltve bizonyos csak az, hogy a kongresszus összes tagjai az eddigi pártkeretek elhomályosulásával két táborba kezdenek oszlani. Egyik tábor mellett van, hogy fogadják el az angol felosztási tervet — tárgyalási alapul. A másik azt kívánja, hogy vessék el a felosztási tervet, követeljék továbbra is az egész Palesztinát. Ez utóbbi iránynak különösen éles szószóója a vallásos irányú mizrachi-párt.

A cionista világszervezet elnöke elfogadhatónak mondja Palesztina felosztási tervét

A kongresszus mostani tanácskozásait a pártokban is nagy viták előzték meg s a munkáspárt egyik tanácskozásán maga Weizmann Chaim, a zsidó világszervezet elnöke is nyilatkozott. Nyilatkozatában ismertette az angolok álláspontját, hogy ők nem hajlandók a zsidóknak egész Palesztinára kiterjedt uralmáért saját hatalmi befolyásukat erőltetni. Ellenben Palesztina bizonyos részét az angolok is hajlandók a zsidók kizárólagos államterületéül biztosítani.

Weizmann ezután a maga álláspontját így összegezte:

— Nem látok más utat a cionizmus számára, mint azt, hogy hozzájáruljunk egy zsidó állam felépítéséhez az adott lehetőségek és körülmények maximális kiaknázásával.

Azután arra utalt, hogy 6 millió zsidó van a világon, akik kivándorlási jelöltek. Ezek-

ből a jövő állam felépítésénél csak az ifjabb nemzedéket lehet számbavenni s ez a használható tömeg kétféle.

— Ha ennek a kétféle zsidónak a befogadására és ellátására lehetőséget nyújt a felosztás — mondotta Weizmann. — hajlandó vagyok azt elfogadásra ajánlani barátainknak. Ha azonban nem biztosít számunkra ehhez szükséges szuverenitást és szabad fejlődési lehetőséget, akkor azt mondom, vessétek el. Nem vagyok az ígérgetések embere. De az az érzésem, hogy azokból a tárgyalásokból, amelyeket Londonban és Genfben fogunk folytatni a közeljövőben, olyan felosztási terv fog kibontakozni, amely elfogadható lehetőséget nyújt a zsidó államépítés számára.

A benemavatkozási bizottság üléseiben hosszabb szünet következik

Technikai albizottságot küldöttek ki, hogy a spanyol határ-ellenőrzés kiviteli módjairól javaslatot tegyen. — P.ymuth lord bekötözött fejével elnökölt a pénteki ülésen

Londonból jelentik: A benemavatkozási bizottságnak esütörtokról péntekre elhalasztott ülését pénteken délután csakugyan megtartották, de amint már előre jósolták, a bizottság további üléseit most már bizonytalan ideig elnapolták. A bizottság azonban azt a formát adta az elnapolásnak, hogy technikai albizottságot küldött ki, melynek javaslatot kell tennie az ellenőrzési teendők kiviteli mód-

jairól. Az elnök megbízást kapott, hogy mi-helyt a technikai albizottság benyújtja javas-latait, akkor hívják össze megint a bizottsá-got.

A bizottságon különben most is Plymouth lord elnökölt, akiről tegnap hírt adtunk, hogy eléggé súlyos gépkocsi-baleset érte. Emiatt a lord bekötözött fejével jelent meg az ülésen.

Rómában folytatják az angol-olasz tárgyalásokat. — Lengyel-országot is bevonják a megbeszéléseibe

Londonból jelentik: Chamberlain minisz-terelnök hozzájárult Grandi olasz nagykövet-nek ahhoz a javaslatához, hogy az angol-olasz barátsági tárgyalásokat Rómában folytassák. Grandi olasz nagykövet a pénteki nap folya-mán Van Zittard külügyminiszeri államtitkár-al, az angol külügyi hivatal állandó közigaz-gatási vezetőjével hosszasan értekezett a római tárgyalások előkészítéséről.

Rómából jelentik: Az angol-olasz tárgya-lások szeptember közepén kezdődnek meg Ró-mában s a két ország közötti összes kapcsola-tok szobakerülnek. Egyelőre sem francia-olasz, sem egyéb nagyhatalmi megbeszélésekre nem kerül sor. Amikor a locarnói egyezmény pótlá-sa végett nagyhatalmi tárgyalásokra kerül a sor, abban Lengyelország is résztvesz.

Ciano gróf külügyminiszter pénteken az angol nagykövetet hosszabb kihallgatáson fo-gadta.

A Giornale d'Italia vezércikkben hangoz-tatja, hogy Európa újjáépítési munkájában Lengyelország sem hagyható ki. Vezetőhelyen foglalkozik még a lap legújabb számában az

angol-olasz közeledéssel is. Megállapítja a lap, hogy a közeledés már eddig is kedvezőleg be-folyásolta és enyhítette a London és Róma kö-zötti viszonyt. A nyugati egyezményre vonat-kozó európai tárgyalások is előreláthatólag eredményre fognak vezetni.

Tovább drágul a megélhetés

Bucurestiből jelentik: Keservesen csalódtak azok, akik azt hitték, hogy a nyári hónapok ez-idén is olcsóbbodást hoznak a drágulás sorába került fogyasztók számára. Az árak váratlan-nak, sőt egyes szükségleti cikkeknel drágulás kö-vetkezett be. Az Argusban mint minden hónap elején, ugy most is megjelent a Viator-módszer szerint összeállított számcsoportosítás, amelyből kitéjük, hogy ez év júliusában 38.27-szer volt drá-gább a megélhetés, mint 1916 augusztusában, míg júniusban az árak csak a 37.94-szeresét tették ki a huszonegy esztendővel előzőlt augusztus hó-napban kialakult áraknak. Az élelmickek in-dex-száma látszólag nem változott: júniusban is, júliusban is 3650 volt az index-szám. Ez a válto-

Katasztrófa érte a „Clipper“ felkutatására küldött egyik repülőgépet

Panamából jelentik: Beszámoltunk a „Clipper“ vizirepülőgép katasztrófájáról, melynek eltűnt áldozatát eddig hiába keresi a Panama-csatorna légiflottájához tartozó több mint huszonöt repülőgép, továbbá a cirkáló hajóknak és tengeralattjáróknak egész raja. A „Clipper“ katasztrófájáról kapcsolatban most újabb szerencsétlenséget jelentenek Panamá-ból. A Clipper maradványainak felkutatására kiküldött katonai repülőgép közül tegnap az egyiknek roncsait fedezték fel a Panama-öve-zetben. Egy katonai repülőgép tette ezt a gyá-szos felfedezést és csakhamar megállapította, hogy az egyik repülőgép kutatás közben le-zuhant és pozdorjává tört. A romok között azonban nem találták meg a repülőgép hat utasának még nyomát sem, ugyszintén nem találták meg a felszerelés összeroncsolt tár-gyai között az ejtőernyők maradványait sem, amiből azt következtetik, hogy a személyzet hat tagja idejében és ejtőernyővel felszerelve ugrott ki a zuhanó gépből. Biznak abban, hogy mind a hatan megmenekültek és most azt kutatják, hogy a személyzet hat tagja hova esett?

zatlanság azonban valójában drágulást takar, mert míg a lisztárak átlagban 200 ponttal me-lkedtek, addig a hal ára olcsóbbá vált, ez a kö-rülmény azonban nem járul hozzá az általános szükségletek olcsóbbodásához. A ruházati cikkek ára nem változott, viszont drágulás mutatkozik a „különböző“ gyűjtőnév alatt feltüntetett szük-ségleti cikkeknel. Megdrágult az épület- és tüzi-fa, viszont olcsóbbodás egyetlen cikknel sem kö-vetkezett be. Végeredményben tehát az 1916 aug. havában kialakult árakat 100 alapszámmal véve, 1935 decemberében 34.46-szor, 1937 júniusában 37.94-szer, 1937 júliusában pedig 38.27-szer drá-gább az élet...

Polonia restituta

Írta: Pakocs Károly

Másnap reggel (jul. 6.) a szentmise után a főoltárnál nászmisés esküvőnek vagyok a tanuja. Milyen egyszerű s milyen bensőséges esküvő. Középosztálybeli vőlegény és menyasszony térdel az oltár előtt levő térdeplőn. A menyasszonyon nincsen fátyor és koszoru. Ez nem szokás erre-felé. Lehajtott fővel imádkoznak mindketten egész szentmise alatt. A szentáldozáshoz járul-nak nemcsak az ujházások, hanem velük együtt az egész rokonság. S a szentmise végén a szü-lők megölelik gyengéden az élet fészkekből ki-szálló új fészkekrakóit. Pirulnak és könnyeznek.

Már forog is fejemben a vers, melyre ihlet-tek:

Egy bensőséges lengyel esküvő

Kora reggel. A szentmisére jelt ad a kis csengő a sekrestye-falon. Pap és oltár. Elébe ifju pár áll. Esküvő vagyon.

„Nem kényszerített senki?“ „Nem!“ susogja épirultan a szőke vőlegény. „Téged se?“ „Nem!“ és szent mosoly virágozik a kis menyasszony szája szögletén.

Kéz a kézben. Majd a pap megáldja az életnek induló vidám legényt s leányt. Az orgonán viharzik a nász-nyitány.

Az ifju pár a térdelőre térdel. Mógóttuk apák s könnyező anyák. Mintha a saját nászuk indulóját hallanák.

A nászmise már áldozásra fordul. A nap fejükre glóriát ragyog. Áldoznak. Szívük megtelik. Köröztük rajzanak az angyalok.

En nem tudom: ki szól az orgonában.

En nem tudom: a szívük mit dobog.

Csak érzem, érzem: csodát művelt az Isten: Ők boldogok.

Délután Sianki felé dőcögünk valami becsü-letes vicinálissal. Zsufolva a vonat. Ez már va-lódi Galicia. Pálinka-gőz, hagyma-illat, kapado-hány-füst. Elhatározzuk, hogy valamelyik köz-beeső állomáson másodosztályu jegyet váltunk. Sambornál azonban annyira megritkul az uta-sok sora, hogy elállunk eredeti tervünktől és néhány határőr-katona, vámtiszt kíséretében ut-levelesek összesen mi ketten szállunk ki a sian-ki állomáson este 8 óraker. Ott tudjuk meg, hogy napjában csak egyetlen vonat megy at Csehszlovákiába s így 16 óra hosszáig kell vár-nunk, míg újra utra-kelhetünk. Vakarjuk a fe-jünket egyideig. De nincs mit tennünk. Feltűnő vendégek vagyunk. Papi utas ritkán verődik er-refelé. Egész sereg nyaraló kísér szállásunkra, egy amolyan izvora-szerű szállóba. Fából épült. Tiszta és szokatlanul olcsó. Kedélyes társaság verődik össze köröttünk: vámosok, nyaralók s közöttük mingyárt egy tanár-család Jaroslaw-dól, ahol a braziliai potya-utast letettük szeren-csésen.

Minden jó volna, csak másnap nem misézhe-tünk. Bor csak volna, de nincsen ostya és a fa-lunak oly kevés katolikusa van, hogy nem tart-hat fent külön plébánost. Különben a templom éppen festés alatt van.

Kora reggeltől sétálunk Kopystyuski Sza-niszlő festőművész, jaroslawi főgimnáziumi rajz-tanárral. Megmutatja a legszebb téli hotelt, a hó-sport tüzehelyét, mely zsufolva szokott lenni té-len. Ellátogatunk a szomszédos ukrán falvakba. Négy és félmillió ukránja van Lengyelországnak. Egy osztrák-uralmat ért középkori családapá-nak házába betérünk. Németül elég jól beszél és visszasírja az osztrák időköt. Nagy a nyomor és sűrű a keserűség. Itt még rossz világ lehet egy-szer.

Kopystyuski tanár ur egész családjával is-meretséget kötünk. Kedves, vidám felesége, kis Wanda leánya, Bolek és Lestow fiai alkotják a művész családot. Előkerült társalgás közben a mult. A háboru alatt Sopronban laktak egy-ideig. Különlegesen is magyarszerető emberek. S ami engem külön is vonzott a festőművészhez,

az a tény, hogy Malcevszkinék tanítványa volt. Malcevszki pedig szibériai képeivel mindenkép-pen bevonult szívem szentélyébe.

Elbucsuzunk a ház előtt. Nem elég. Bucsuzunk az állomás előtt. Ez sem elég. A vonat in-dulásig folyton bucsuzunk. A menő vonatból mindaddig integetünk, míg az erdő el nem nyeli vonatunkat.

Estére Ungvárott vagyunk. Svoboda apos-toli kormányzó vendégei vagyunk anélkül, hogy tudna rólunk. Ő meg Románia vendége. Így meg-van a viszonzosság.

Meglátogatjuk régi ismerőseinket és barátainkat, akikkel valaha együtt dolgoztunk. Sörös Ja-nost, aki éppen készülöben volt a munkácsi Nagy-javadalomra. Súlyos betegségéből felépült drága papnevelői prefektusunkat, dr Ratkov-szki Somát, az egyházmegyei címzetes káptalan-nak Czumbel dr által kinevezett nagyprépostját; Ördarmán Lőrinc Pistát, Mécs László legbensőbb barátját, Podaril Jósokát, kit fernezelyi plébános-kodása idejéből még sokan ismernek plébániá-mon (megboldogult dr Drágos Teofil szenátor jóembere, ma pápai kamarás és ungvári iroda-igazgató); meglátogatjuk Nagyszőlősen Bartfay Kálmán plébánost, papnövendék-életünk hatal-mas infirmáriusát, életünk mentőjét; megnéz-zük Ember Pétert a királyházi plébánost, egy-kori káplántársamat a szigeti plébánián.

Vámolás a halmeui állomáson. Átszállunk Satu-Maren a bányai vonatra.

Hívnak a gondok. A Szent József-otthon gondja. Híveim gondja. Nyolc híveimet temették el, míg odavoltam.

Belenézek a lelkembe. Számvetést teszek és kérdezem:

— Erdemes volt ezt a nagy utat megtenni? Előtudulnak nagyszerű élményeim. Elém tá-rul a kiszélesedett horizont, a tágult szemszög és magaslat, melyből nézem a világ folyását. Látom a történelmi nagy folyamatot, a nemzetek rop-pant zavarát, a világ mustforrását, az államok roppant tétovázását és tehetetlenségét az embe-riség legégetőbb kérdéseivel szemben. S néz-m mint emelkedik ki a zürzavarból diadalmisan a katolicizmus, mely többször elrendezte már az emberiséget és egészen bizonyos, hogy ő fogja megnyugtatóan elrendezni a világot ezután is.

(Vége.)

Augusztus 10-től drágít a posta is!

Felemelték a levelezőlapok, a postaküldemények, az utánvételes csomagok tarifáját

Bucurestiből jelentik: A posta vezérigazgatósága távirati körrendeletben értesítette a postai igazgatóságokat, hogy augusztus 10-től kezdődőleg a postai küldemények díjszabását az alábbiakban módosította:

A rendes belföldi levelezőlapok ára darabonként az eddigi 3 lei helyett 3 lei 50 bani lesz. Ezenkívül 50 bani repülőbélyeg ragasztandó egy levelezőlapra.

A képes lapok postai tarifája is 50 banival drágult, amennyiben az eddigi 3 lei posta, 2 lei kultur és 1 lei repülőbélyegen kívül még 50 bani postabélyeg ragasztandó a képeslapokra.

A válaszos levelezőlapokra az eddigi 6 lei helyett 7 lei áru bélyeg ragasztandó.

A kiadóhivatal által belföldre expedált napilapok postai tarifája a következő: 120 grammig 25 bani, 120—200 grammig 50 bani, kétszáz grammon túl, minden száz gramm és annak töredéke plusz 25 bani.

A magánosok által feladott napilapok postai díjszabása, darabonként 1 lei 50 bani.

Bármilyen utánvételes postai küldemény 1000 leitől 100.000 leig — 10 lei. Eddig csak 30 ezer leig vett fel a posta utánvételes küldeményeket.

A pénzes utalványok postai tarifája: 20 ezer leitől — 50.000 leig az eddigi tarifán kívül, minden ezer lei után 2 lei fizetendő. Ötvenezer leitől — százezer leig, ezer leienként 3 lei.

A távirati pénztalások taxája: 10.000 leig a rendes díjszabáson kívül — 30 lei, 10—100.000 leig 50 lei.

A „dringent“ távirati pénztalások általános díjszabása: 60 lei.

Az utánvételes csomagokért a rendes postai illetéken kívül még az utánvételi összegnek megfelelő pótdíj fizetendő.

Minden egyes nyugtázott küldemény után 1 lei iktatási illeték jár, amit készpénzben kell kifizetni.

A belföldi és külföldi rendes levelek postai díjszabása nem változott.

„Ne tessék félni, nagysága, minden rendben van.”

„Jól van, Mária, holnap este visszatérünk.”

Kis ellenőrzés időről-időre nem árt. Sőt szükséges, mert minden szolgáltató teljesíti kötelességét gazdái távollétében.

A telefon ebben az irányban is segíti. Mennyi nagy és kis szolgáltatót tesz, mennyi hasznot hajt ez a kis csodás készülék, amely számára tér és távolság nem létezik.

Elkerülhetetlennek látszik a nagy leszámolás Kína és Japán között

Sanghaiban újabb súlyos események játszódtak le. Kína kész a hadüzenetre

Sanghaiból jelentik: A külföldi megfigyelők jelentése szerint Kína és Japán között Kína tokiói nagykövete útján a diplomáciai tárgyalások még mindig folynak. Remélik, hogy Kína nem indítja meg a háborút, míg a békes elintézésnek lehetőségét teljesen nem merítették ki. Az utolsó huszonnégy óra eseményei azonban nem alkalmasok arra, hogy a derülítő álláspontot erősítsék.

Amint ugyanis Sanghaiból jelentik, az észak-kínai helyzet óráról-órára súlyosabbá válik és újabb kirobbanásra lehet számítani.

Most már elkerülhetetlennek látszik egy nagy japán-kínai háború bekövetkezése.

Pénteken Hangkauban voltak a legsúlyosabb összeütközések a kínai és japán csapatok között. A hangkaui kikötőben egyik japán cirkáló 300 főnyi tengerész legénységét a város japán engedményes negyedébe szállították azért, hogy felügyeljenek az asszonyoknak és gyermekeknek Sanghaiból való elszállítására.

A japán engedményes területet a kínai csapatok körülvezték és erre elkeseredett küzdelem tört ki a tengerészek és a kínai katonaság között.

Bővebb értesüléseink még nincsenek a harc kimeneteléről.

Legújabb sanghai jelentés szerint Pekingtől délre 60 kilométerre nyomultak előre a kínai csapatok előőrsei. A harc ezen a szakaszon is folyik. Csang-Kai-Sek Nankingban megbeszélést folytat tizenkét kínai tartomány katonai főparancsnokával. Nankingban sem hiszik, hogy a háború kitörését el lehet kerülni.

Párizsból jelentik: A Journal de Débats Tokióból nyert értesülése szerint a japán sajtó Nankingba küldött tudósítója közli, hogy

Kína megüzenni a háborút.

A japán kormány elhatározta, hogy visszahívja Nankingban élő alattvalóit. Japáni körökben Kína háborús készülődései mögött Szovjet-Oroszország kezét látják és valószínűnek

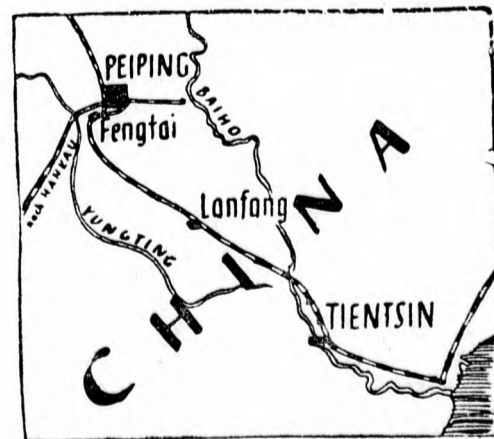
tartják, hogy Kínát a mielőbbi hadüzenetre az oroszok sarkalják.

FÜGGETLENITETTE MAGÁT KÉT KINAI TARTOMÁNY

Tokióból jelentik: Hopei és Csahar tartományokban új kormány alakult, mely Nankingtól függetlennek tekinti magát és legfőbb feladatának a két tartomány teljes önkormányzatának a kivívását tartja.

AMERIKAIKAIK SEGITIK KINÁT?

Washingtonból jelentik: Amerikában erősen cáfolják azt a hírt, hogy amerikai állampolgárok Kinában a hadirepülés szolgálatába állottak volna. Az önkéntesek toborzása szigorúan tiltva van, de amerikai állampolgárok szabadon utazhatnak Kinába.

A Tientsin—Peking közötti vasutvonal, amelynek birtokáért sok vért áldoztak a japánok.

Góbéságok a masina körül

*

Mercurea-Ciuc, augusztus hó.

Korábbi, illyentárgyu írásaim után, ki kell jelentenem: semmiképpen sem akarom kisa-játítani a székelyklakta vidékek öngyújtó „eset”einek a megörökítéseit, azonban atyám-fiai kifogyhatatlanok azokban a derűs, nevetés-rekésztető, vidám ötletekben, hogy miképpen hársítsák el fejük fölül azt a veszélyt, amely a „masina”-nak nevezett benzines, kovaköves öngyújtó használatáért, rejtegetéséért fenyegeti őket. Az „eset”-ek megörökítésével sincs más szándékom, mint néhány derűs percet szerez-zek olvasóinknak, az meg éppenséggel távol áll tőlem, hogy példamutatásokat adjak az öngyújtó-tilalom kijátszására.

A székely ember elég ezermester ahhoz, hogy kezdetlegesen is, de öngyújtót fabrikáljon magának. Ha másként nem megy a dolog, acélból szikrát csíhol „békasó”-ból és erdei tapló segítségével kész az öngyújtó. Nagy sikere van egyik-másiknál a nagyítóüveg lencséjének is, melynek segítségével egyenesen a nap sugarait használják fel tapló és papírgyújtásra. Hiába, a „masina” használata jóval olcsóbb, mint a gyufa még akkor is, ha eldobott Manlicher puskagolyó rézhüvelyéből, finom kis acél hegedűhúr rugóval, rézből ráspolyozott rugós hüvelyből és acél, fogasosra reszelt kis kerékkel kell is felszerelni, mert a benzín olcsó és kevés kell s a kovakő is kikerül, nem is említve a kis vattacsomót, amit jóféle kender is pótol. A székelynek tehát megéri a kockázatot, különösen akkor, ha elég találékonyság, ötletesség van a fináncok, csendőrök és egyedárusági közegek éberségének a kijátszására, félrevezetésére, ami a büntetlenségén kívül okvetlen nagy lelki gyönyörűség is lévén, velünkiszületett ember gyöngeség mulatni olyan eseteken, ahol valamelyes furfangos észjárással, okoskodással csinyszámbamenő tréfás művelettel félrevezethetjük sokszor túlságos anyagi részesedésre dolgozó, kevésbé népszerű hivatalos közegeket. Azt pedig senkisé megtagadhatja, hogy ezekkel az „erények”-kel bőségesen rendelkeznek a székelyek. Igaz, hogy ezeket mások némiképpen bűnnek tartják náluk és „huncutság”-nak, „fondorlatos ravaszság”-nak, sőt „hatósági félrevezetés”-nek is hívják, ami azonban cseppet sem veszi el kedvüket és újabb „góbéság”-okon török a fejüket.

Az egyik felciuci községben a hatósági erdőőrrel heves szóváltása támadt a nyelves Borisasszonynak. Védte az urát. Természetesen „zsidófa” fölött folyt a vita. Ez az a fenyőfa, amelyet állítólag Gáborbá lopott volna az erdőből és azt anélkül, hogy a faluba behozta volna, a községben kívül lévő fatelepen a zsidónak eladta volna, amivel az ellenőrzését az erdőpásztornak megnehezítette volna. Borisasszony nem hagyta magát. Kieresztette nyelve fulánkját úgy, hogy alig maradt szenteltvíz az erdőőrön. Baj is lett volna a dologból, de egyetlen tanu sem mutatkozott a láthatáron.

— Majd megkeserül ez a szájalást még maga Borisasszony! — jenyegedőzött az erdőőr — nem tudja, hogy én hatósági közeg vagyok?! Velem kicsit s jól!

— Nem bánom, ha ezerszer hatósági „tőzeg” is az ur, de a férjemet nem engedem lopással meggyanusítani. Aztán nem ütközünk mi össze magával, az uram is elkerül még az erdőn is, annál kevésbé a hatósággal, — nyelvelt tovább Borisasszony, — fel is út le is s nincs feltűrve! Isten magával!

A bosszú nem maradt el. Sajnos kárhuzatos divat lett a jelentgetés. Így történt, hogy egyik délelőtt, mikor ismét egyedül volt otthon az asszony, két finánc jelent meg Borisasszonyék házában. Írást mutattak, hogy jelentés szerint lebélyegezeten öngyújtót rejtegetnek.

— Jó lesz, ha szépszerével előadja, ha nem, aázkutatóst tartunk és akkor a birság még nagyobb lesz.

— Ilyen hazugságot, rágalmat, ki hallott?

Havi 47 schillingből él Lipót Ferdinánd herceg volt felesége Adamovics Vilma

Bécs, augusztus hó.

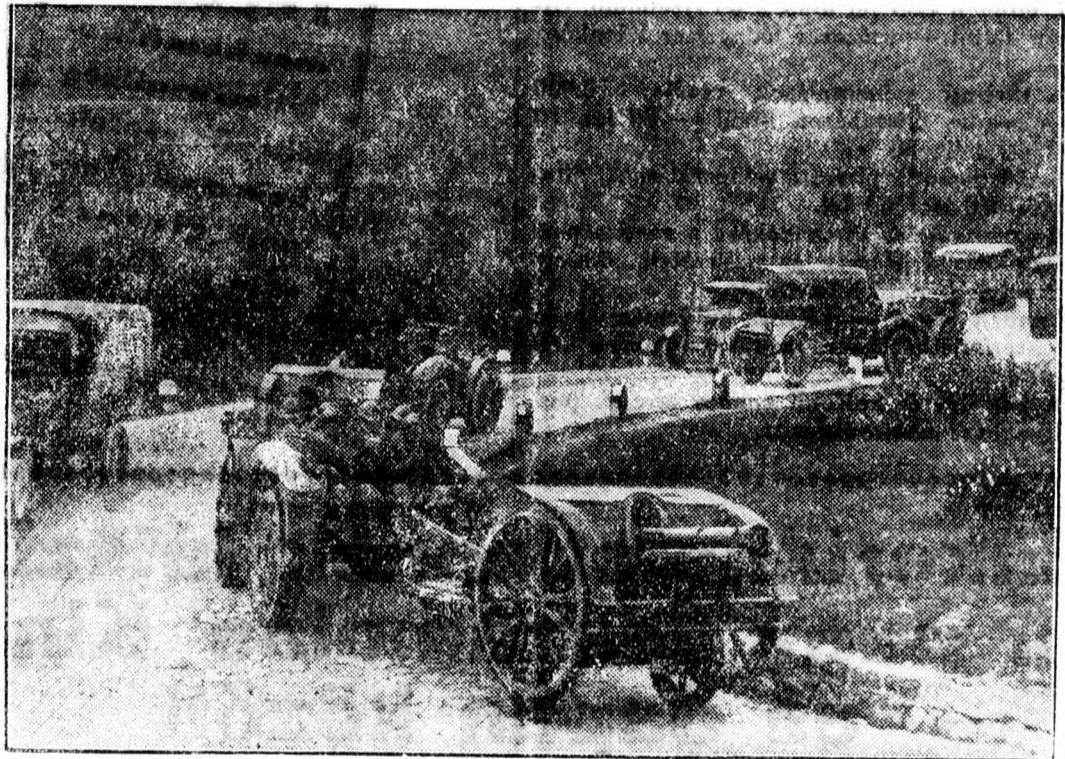
A bécsi polgári törvényszék nemrégiben egy pört tárgyalt, amelynek középpontjában az a romantikus házasság állott, melyet Lipót Ferdinánd toszkánai herceg, a későbbi Wölfling Lipót, 1903 július 25-én kötött Adamovics Vilmaival s amely annakidején világszerle óriási feltűnést keltett. A herceg annakidején, nyomban az esküvő után tudvalevőleg lemondott minden előjogáról és kötelezte magát, hogy elhagyja a monarchia területét. Svájcba költözött, ahol négy évvel később elvált Adamovics Vilmatól. Azután Berlinbe ment, ahol röviddel ezelőtt nagy szegénységben halt meg.

Annakidején Lipót Ferdinánd főherceg szerződést kötött a Habsburg-család többi tagjával, melyben az uralkodóház kötelezte magát arra, hogy toszkánai nagyhercegnek évi 40.000 korona apanaszt fizet. Ennek a szerződésnek az alapján indított most pört Adamovics Vilma József Ferdinánd főherceg ellen, akitől 16.000 schilling azonnali kifizetését és 1936 január elsejétől fogva havi ezer schilling apanaszt kö-

vetel. A keresetben Adamovics Vilma elmondja, hogy a legnagyobb nyomorban van, Bécs város havi 32 schillinges kegydíjából és egy 15 schillinges könyöradományból, összesen tehát havi 47 schillingből él. Nincs se ruhája, se cipője s hetekig nem tud az utcára menni, mert a rongyai miatt utána szaladnak az utcagyerekek és megszólítják a rendőrök.

József Ferdinánd főherceg jogi képviselője minden fizetési kötelezettséget tagadott. A szerződést szerinte, Lipót Ferdinánd főherceggel kötötték s abban az akkori főherceg jogutódairól nem történt említés. Adamovics Vilma különben sem özvegye a volt főhercegnek, mert még 1907-ben elvált tőle. Azóta Adamovics Vilma egyúttal kapott a toszkánai nagyhercegi családtól 100.000 koronát. Többet nem tehetnek érte, annál kevésbé, mert a háború után a főhercegi család maga is elvesztette vagyona legnagyobb részét.

A bíró elrendelte a Lipót Ferdinánd főherceggel kötött szerződés beszerzését s addig a tárgyalást elnapolta.

Az olasz hadsereg nagy hadgyakorlatot tart Sziciliában. Képünkön a gépesített hegyvitüzérség felvonulása látható.

Hogy mi öngyújtómasinát rejtegetünk? Nem rejtegetünk mi semmiféle masinát! Vegyük tudomásul az urak és az erdőőr feljelentése, mert bizonyára az ő keze van a dologban, hamis, mint a zúzaja. De nem is viszi el szárazon! Tömlebbe tetetem...

— Elég, elég már a sok beszédből, adja elé az öngyújtót és azután megyünk, ha pedig nem adja, megkezdjük a házkutatást.

— Tessék, hát akkor járadjanak be az „ügyőr” urak a szobába és kezdjék meg a kutatást és meglátják, hogy öngyújtót nem találnak, — előzékenykedett gyanus szíveséggel és hirtelenséggel Borisasszony és nagy sietséggel törülgette a székeket, miközben friss sirúlással térüléssel a kaszten terítője alatt lévő „masina”-t hirtelen felszírt köténye ölébe ejtette.

— Maga is út marad Borisasszony — mondotta az egyik finánc — nem szabad kimennie a szobából, sőt még magát is megmotozozzuk.

— Már pedig nekem a konyhában dolgom van. Fő a puliszka a plattenen, a tűzre tennem kell, mert jön haza az uram ebédre. Inkább

jöjjön kietek közül is valaki, hogy nem szököm meg.

— Jól van. Bezárjuk az ajtót. Levesszük a kulcsot. Így. Most már nem tud kimenni. Főzhet úgy, ahogy akar... Ha tűzbe dobja az öngyújtót, a robbanásról ügyis észrevesszük.

A fináncok, vagyis, ahogyan Borisasszony hívja őket: „ügyőrök” megkezdették a házkutatást. Borisasszony szepegeve nézte, hogyan hányják fel habfehér ágy- és fehéreműjét, ládáját, kasztenét s amikor már a fináncok az „oldalház”-ba is bementek: hirtelen „kiszírt” s kötényéből az öngyújtót belelopta a plattukukoricalisztakupakban keverővel zájt lyukba, kukoricalisztakupakban keverővel zájt lyukba, melyben szürkés habot vert a fővív. Majd megkönnyebbülten bement a szobába s most már ő sürgette a gyors kutatást. Az egyik széken kihúzott derékkal parancsnokolt és a fináncok nem vették észre azt a ravasz mosolyt, amely menyecsésre kötött babos fejkendőjével árnyékolt nagy szemében biztonságos érzéssel huncutul bujkált...

Aibert István

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 8.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Bolgárián: Egész évre 800. félre 400.
negyedévre 210. egy óra 70. lei.Magyarországon: Egész évre 50 P. félre 25 P. negyedévre 13 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.Postatakarékpénztári csekszámlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.Kéziratokat nem ösztököljük meg és nem adunk vissza.
Cseks választékos magánlevelekre válaszolunk.

PÁL JUGOSZLÁV RÉGENS AUSZTRIA-BAN. Bécsből jelentik: Klagenfurti jelentés szerint Pál jugoszláv kormányzóherceg Miklós román herceg és felesége társaságában a Wörthi tó melletti Delachba érkezett. Pál kormányzóherceg még az este visszatért Jugoszláviába.

Az új görög katolikus templom ünnepélyes alapkövetétele Devan. Saját tud. Pénteken történt meg Devan az új görög katolikus templom alapkövetétele, az új közigazgatási palota felavatása és a Decebal szobor leleplezése. A harmas ünnepségekre dr. Pop Valer iparügyi miniszter is Devara utazott és résztvett mindhárom ünnepségen, amely reggel szentmisével kezdődött. Nagyszámban jelntek meg a város és megye előkelőségei is.

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK A TRANS-SYLVÁNIAI EGYHÁZMEGYÉBEN. A trans-sylvániai egyházmegye legújabb püspöki körlevele a következő személyi változásokat közli: Nyugalomba vonultak: Gáspár János esperesplébános Tg.-Lăpusului, Tódor Imre adminisztrátor Călugăreni, gróf Toldalaghy Sámuel esperesplébános Abus. Bencze István dicsőanmartini plébános, miként azt lapunk már közölte, a küküllői főesperesi kerület főesperese lett. Nagy Jenő püspöki titkárrá, Ferencz Béni püspöki szertartóvá, Rácz Györgyöt püspöki levéltárossá nevezte ki a megyés főpásztor. Plébánosi kinevezést kaptak: Antoni János Cămpia-Turdeira, Blazsek Róbert Sibiuban, Ráth János Vitára, Pál Gyula Abusra. Adminisztrátorok lettek: Szabó György Călugăreniban, Balázs Pál Tg.-Lăpusuluiban, Bors Balázs Săcărâmbun, Lakó Menyhért Mercurea-Niraj székhellyel Beuban, Gánya Albert Cavnic de jason, Erdélyi András Gărboun, Héjja Albert Baia de Ariesen, Salamon Imre Turnu-Rosun és ideiglenesen Kiss József Corneștiiben. Segédlelkészi áthelyezést, illetőleg kinevezést kaptak: Ambrus Zoltán Turdára, Bánffy László Brasovba, Kovács Béla Tg.-Muresre, Csenkey Ágoston Sibiuba, Lebud Antal Tg.-Muresre, Csiby István Gheorgheniibe, Tokos János Ghelintára, Székely Ferenc Reghinbe, Szabó Bálint Sft.-Gheorghere, György Árpád Mercurea-Ciucba, Simon István Dicsőanmartinra, Bogács István Eremitulba, Székely László Sansimionba, Valovics István Lemniára, Várbeli István Diura, dr. Eröss Alfréd Lazareara, Barányi Ignác Josenire, Bartalis Tamás Sanmartinba, Bedő Tibor Săndominiera, Kémenes Tamás Poianra, Lestyán Ferenc Remeteára, Minier Béla Plăieși de Josra, Simonffy József Cărtara, Szabó Albert Zărtara, Triebel József szerepap Ciucsongheorghera.

Orvosi hír. Dr. Costa Romulus szülész és nőgyógyász, a bihormegyei központi igazgató-főorvosa, a Szent József magánkórház szülészeti és nőgyógyászati osztályának főorvosa, szabadságáról hazatért és rendeléseit újból megkezdte. Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 33. Telefon 263.

ELUTAZOTT A KENTI HERCEG LENGYELORSZÁGBÓL. Varsóból jelentik: A kenti hercegi pár pénteken elutazott Lengyelországból. Potocky gróf, akinek a birtokán üdült a hercegi pár, megcáfolta azt a hírt, hogy a lachuki kastélyban politikai megbeszélések folytak volna. A kenti hercegi pár Bécsbe, majd Jugoszláviába utazik.

MÁRK LAJOS, A KIVÁLÓ FESTŐ-MŰVÉSZ SÜLYOS BETEG. Budapestről jelentik: Márk Lajos, a transsylvániai származású világhírű festőművész súlyosan megbetegedett. A 70 éves művészt szélhűdés érte és állapota válságos.

Dr. Stettner János volt sácueni közjegyző halála. Saját tud. Alig egy éve, hogy dr. Stettner János közjegyző itteni állásának elvesztése után Magyarországra költözött s az állampolgárság elnyerése után Jászberényben kapott közjegyzői állást. Új állásában azonban nem sokáig működhetett. Sácuenuiban lakó Andre leánya tegnap késő este kapta a megrendítő táviratot édesapja haláláról: Dr. Stettner János 66 éves korában, agyvérzésben váratlanul meghalt. A váratlan és lesújtó hír az egész községben azonnal elterjedt és mély részvétet keltett mindenfelé. Harminc évnél tovább volt közjegyző Stettner János ebben a községben és kedves modorával, hecsületes puritán jellemével általános népszerűségnek és megbecsülésnek örvendett. Horváth Árpádné lapunk munkatársa sógort gyászolja az elhunytban. — Dr. Stettner Jánost egyébként kiterjedt és előkelő rokonság gyászolja.

TÜNEMÉNYES FÉNYJÁTÉK LESZ LÁTHATÓ VASÁRNAP ÉJSZAKA AZ ÉGBOLTOZATON. Budapestről jelentik: Vasárnap éjszaka rendkívüli fényjelenség lesz látható az égboltozaton. A természeti tünemény még hétfe és szerda éjszaka is látható lesz teljes szinompájában. A jelentések szerint a Finsley nevű üstökösről van szó, mely 1862-ben volt utoljára látható. Az üstökös nem jön egyedül, hanem nyomában lesz a Perseus csillagkép is, amelyet a nép Szent Lőrinc seregének nevezett el. A szinompás természeti jelenséget csillaghullás is kíséri fogja.

Nyolcszázalékkal emelkedtek a petroluem-árak. Bucureștiből jelentik: Románia petroluem-termelése az utóbbi hetekben jelentős mértékben visszaesett. Néhány héttel ezelőtt a napi nyersolajtermelés még 2500 vagon volt, az elmúlt héten már csak 1850 vagon. A termelés visszaesésével egyidejűleg a világpiacon nagy kereslet mutatkozik a petroluemtermékek, így a mi petroluem-termékeink iránt is. Anglia, Spanyolország és Németország nagy megrendeléseket adtak fel a finomítottolajlatoknak. Egyrészt a termelés csökkentése, másrészt a kereslet növekedése következtében a petroluemárak rendkívül nagy mértékben emelkedtek. Átlag körülbelül nyolcszázalékos az áremelkedés a különböző petroluemtermékekben.

MAGYAR SZÁRMÁZÁSÚ ORVOSPROFESSZORT JELÖLTÉK AZ 1938 ÉVI NOBEL-DIJRA. Bécsből jelentik: Orvosi körökben az a hír terjedt el, hogy a magyar származású héthársi Neumann Henrichet, a világhírű orvosprofesszort jelölték ki az 1938-ik évi Nobel-dijra.

Ujdonság!

Dr. Scheffer János:

A SZERZETESI ÉLET

KATEKIZMUSA

Rövid és könnyen érthető vezérkönyv a szerzetesjelöltek és újoncok, a fogalalmak, a szerzetes-előjárók és lelkivezetők számára mindarról, amit a szerzetesi élet egészéről tudniuk kell.

Az Egyházi Törvénykönyv összes szerzetesi kánonait és a legújabb rendelkezéseket is feldolgozza a szerző. Biztos utmutatást és irányítást ad a szerzetesi élet minden kérdésében: jogi, erkölcsi, aszkétikus és kormányzati szempontból. Nyelven ilyen mű magyar nyelven. Betűrendes tárgymutatója könnyen eligazít használatában.

Ára: 140 Lei és portó.

Megrendelhető könyosztályunknál.

Organizația Națională Română de Voiaj și Turism „EUROPA”

București, Str. Doamnei 1. Tel.: 3.9572

központi irodája ajánlja az alábbi fürdőtelepeken teljes kúrát kedvező árak és kifogástalan feltételek mellett.

CARMEN-SYLVA—MOVILA

a Movilă és a Fürdő-szállodában

TEKIRGHIOI-ban

a Stefani villában

SOVATA-fürdőn

minden komforttal berendezett szállodában és villában.

TUSNAD-fürdőn elsőrendű villákban.

BUZIASON a Grand Hotelben, stb.

Felvilágosításokat nyújt, ingyen prospektust küld és jelentkezéseket elfogad

az Organizația Națională Română de Voiaj și Turism „EUROPA”

és annak az országban lévő összes fiókjai, így

Oradeán: EUROPA BANCA DACIA,

Bulevardul Regele Ferdinand 9.

VASUTI SZERENCSETLENSÉG FRANCIAORSZÁGBAN. Párizsból jelentik: Bercy és Carenton községek között szombaton reggel két vonat összeütközött. Az összeütközés következtében három súlyos és tíz könnyebb sebesülés történt.

SZÉGYENT HOZOTT A SZTALIN CSALÁDJÁRA. Londonból jelentik: Több angol lap moszkvai jelentése szerint Sztalin unokahuga, Gyugosvili Tamara válopert indított férje, Hans Neumann német kommunista vezér ellen. Neumann már hetek óta a Ljubjan-ka börtönben ül, mert trotszkista vádat emeltek ellene. Felesége a válokeresetében azt adja a válas okául, hogy Neumann szégyent hozott Sztalin családjára és ezért nem hajlandó tovább is a felesége lenni.

Testisértés a nőfodrásznál. Egy bucurești hölgy feljelentést tett a főváros legelőkelőbb női fodrásza ellen könnyű testisértés miatt. Ez a testisértés a legudvariasabb formában történt. Maga a kiváló hölgyfodrász végezte a frizura alakítását s úgy látszik, izgalomban olyan darabot vágott ki a hölgy hajából, hogy azt semmilyen frizurával elrejtteni nem lehetett. A bűnvádi feljelentés szerint nem a hajról, hanem az arcról van szó, amelynek egész kifejezését megváltoztatta a hiányzó hajcsomó. Kárát 1 leiben állapította meg és ebben a szerény összegben benne volt az elszemvedett anyagi és erkölcsi veszteség. Az ügyészség nem osztotta a hölgy különös álláspontját és érdekes indokolással megszüntette a bűnvádi eljárást. Nem tartotta az ügyész testi sértésnek azt, ha valakit hátrány ér olyan műtétnél, amelynek önként vetette alá magát. Kivágott hajcsomó, teljesen leborotvált szemöldök, elégetett hajfürt — a fodrász és kozmetikai művészek műhibái, amiért kártérítés jár, de bűncselekmény nincsen.

BENZINHIÁNY MIATT MEGSZAKADT AZ UTASFORGALOM NÉMETORSZÁG ÉS CSEHSZLOVÁKIA KÖZÖTT. Berlinből jelentik: Németország és Csehszlovákia között megszakadt az utasforgalom. Németországból belátható időn belül csak külföldiek utazhatnak Csehszlovákiába. Az indokolás szerint ez az intézkedés azért történt, mert a berlini gazdasági és pénzügyi hatóságoknak nem állnak elegendő devizakészletek a rendelkezésére. Már hetek óta eddig is csak indokolt esetben adtak engedélyt Csehszlovákiába való utazásra. Péntektől kezdve több engedélyt azonban már nem adnak ki a német hatóságok. A jelek szerint ez a helyzet hosszabb ideig változatlanul fenn fog állni. Bizonyosra veszik, hogy Csehszlovákia részéről is tesznek hasonló intézkedéseket. Legfőbb valószínűség szerint beszüntetik a Csehszlovákiából Németországba irányuló utasforgalmat is.

* Elhízott egyéneknek reggelenként éhgyomorra egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz a bélműködést hathatósan előmozdítja, az anyagcserét tetemesen élénkíti, a zseir-mennyiséget megfelelően lepassztja és a testet könnyeddé teszi. Az orvosok ajánlják.

Buziás gyógyfürdő (Román Nauheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív sós, vasas forrásokkal. Biztos gyógyhatás és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomszűz, hólyaghurut és kimerülése idegesség esetén.

Szív a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel.

Női betegség Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árakkal.

Modern napfényes szabad uszoda. A CFR vonalain utazási kedvezmény. — Állandó katonazen.

Pausálárak az „Európa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő R.-T.

FÜRDŐIGAZGATÓSÁG, BUZIAS, BANAT.

SULYOS GÉPKOCSISZERENCSETLEN-SÉG ANGLIÁBAN. Londonból jelentik: Manchester közelében egy társas gépkocsi 26 utassal összeszaladt egy teherautóval. A 26 utas közül 18 könnyebben, 8 súlyosan megsérült.

Holtpontra jutott a sácueni sirkőrombolók ügye. Saját tud. A múlt év nyarán történt, hogy az Eriul-melléki Săcueni nagyközség egyik temetőjében ismeretlen tettesek negyvennél több márványsirkőemléket ledöntöttek. A maga nemében ritka kegyeletértés, vandalizmus annak idején nagy felháborodást keltett. A sajnálatos és „titokzatos” eset cselekvő részeseinek kiderítése végett a csendőri nyomozat megindult, több gyanúsítottat kihallgattak s a nyomozati iratokat beterjesztették az ügyészséghez. Azóta lassanként és tetemes költséggel az összes ledöntött sirkőveket helyreállították, csak vádoltak nincsenek, akiket a kárkövetéseket érvényesíteni lehetne. Ezért jogosan tehető fel a kérdés a károsultak részéről, hogy hol és mi okból pihen az az ügy és halad az elévülés felé?

FOKOZÓDIK A VÉRHAS-JÁRVÁNY SIGHETEN. Saját tud. Sigheten a vérhas-járvány még mindig fokozódik. Jelenleg 69 vérhas megbetegedést tartanak nyilván a városi tisztiorvosi hivatalban. A betegek között több felnőtt is van. A betegség lefolyása elég súlyos és már több haláleset is történt. Ezzel szemben Bárságon a járvány enyhülést mutat és már ötödik napja nincs halálos áldozat.

NYOLC MILLIÓ HEKTOLITER BOR LESZ AZ IDÉN. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztériumhoz érkezett jelentések szerint a mezőgazdasági helyzet az utóbbi napokban bekövetkezett eszések miatt jelentősen megjavult. A szövetkezeti minisztérium borászati és gyümölcsügyi igazgatósága az eddig tudomására jutott adatok alapján 8 millió hektoliter bortermésre számolt, míg az elmúlt évben csak 6 millió hektoliter volt a hozam. Amennyire egyelőre következtetni lehet a bortermés minőségileg is kielégítőnek ígérkezik. Hasonlóképpen kedvező hozamot biztosít a gyümölcstermés. A szövetkezeti minisztérium a szárított gyümölcsök értékesítésére kidolgozott tervek alapján 73 boszniai módszer szerint építendő szárító felállításához folyósított szubvenciót.

Satumarei híradó. A strandkabin lopások megismétlődtek Satu-Maren. Szerdán egy városi tisztviselő összes ruháit ellopták, úgyhogy kölcsönként ruhában kellett hazamennie, pénteken Tevjovits József két fiát lopták meg. Ezúttal csak pénzt vitt el a tolvaj: 760 lejt. A strandszarkák kézrekerítésére erélyes nyomozás indult. — Ezen a héten nyolc embert martak meg Satu-Maren a veszett kutyák. Garázdálkodásuk ellen a hatóságok most teljes erővel lépnek fel. A megmart embereket beszállították a clujji Pasteur-intézetbe. — Kira Sándor táuti de josi munkanélküli, alkulcs segítségével behatolt Frenkel Márton satumarei kereskedő lakásába. Frenkel a zajra felébredt, mire a tettenért betörő zavarában azt hazudta, hogy csak azért ment be, hogy éjjeli szállást kérjen. Átadták a rendőrségnek, amely a satumarei ügyészségre szállította. — Micula községben tűz pusztított, amely valószínűleg gyújtogatásból keletkezett. Leégett Samuel Salamon csürje, istállója és szekérszínje, valamint értékes felszerelések és sok takarmány. — Ezen a héten már a második baleset történik a cserépgyárban. Csátári Ferenc munkást a transzmissziós szíj elkapta és a földhöz csapta. Csátári súlyos belső sérüléssel és fejsebzéssel kórházba szállították. — A posta augusztus 10-től felemelte a díjazását. A levelezőlap ára az eddigi 3 lej helyett 3,50 lej lesz plusz 50 bani repülőbélyeg. A pénzküldemények, újságok és utánvételek csomagok tarifáját is felemelték.

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

ÉLŐ FAKLYA EGY BUCURESTI UTCÁN. Bucurestiből jelentik: Eufrosina Jorgulescu 73 éves bucuresti asszony benzinnel ruhákat tisztított. A közelben égő gyorsfűző lángjától a benzin felrobbant, a lángok belekaptak a matróna ruhájába és azt felgyújtották. A megrémült nő az utcára szaladt és ott a járókelők siettek segítségére, de mire sikerült eloltaniok a lángokban álló ruhát, a szerencsétlen asszony életveszélyes égési sebeket szenvedett. A szerencsétlenül járt asszonyt a mentők a kórházba szállították, de életbenmaradásában nem bíznak az orvosok.

Leküti és frissít a „Diana” sálborzssal való emyhe ledörzsölés

ÖTVEN UTASSAL SZAKADÉKBA ZUHANT EGY AUTÓBUSZ. Szófiából jelentik: Csepelarsko község közelében egy autóbussz, amely ötven utast szállított, szakadékba zuhant és kigyulladt. Tíz utas oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy haldokolva szállították a kórházba, a többi utas megsebesült, egyesek állopta igen súlyos.

A SVÁJCI VÖRÖS KERESZT EL AKARJA SZÁLLITANI MADRIDBÓL AZ ASSZONYOKAT ÉS GYERMEKEKET. Bernből jelentik: A svájci szövetségi tanács felhatalmazta a svájci Vörös Keresztet, hogy vegyen részt a nemzetközi Vörös Kereszt-egyesület akciójában és legyen segítségére abban az akcióban, amely arra irányul, hogy Madridból 400.000 asszonyt, gyermeket és aggastyánt elszállítsanak. A szövetség-tanács erre a célra 80.000 frankot bocsátott rendelkezésre.

Pályázati hirdetés. Az oradeai román katolikus egyházközség pályázatot hirdet egy elemi iskolai férfi tanítói állásra. A román nyelvet azonban és írásban tökéletesen bír, katonai szolgálatot már teljesített, megfelelő, több éves gyakorlattal rendelkező fitanító pályázhatik. Javaldalmazása az egyházközség által megállapított fizetési táblázat szerint. Pályázati határidő 1937. évi augusztus 25. A kellőleg felszerelt kérvények az egyházközség elnökségéhez (dr. Lestyán Endre, Oradea, B. Bucurestilor 3.) terjesztendők be. Az állás szeptember 25-én foglalandó el.

CAO—Universitatea 6:1 (2:1). Clujról jelentik: A két csapat szezonnyitó mérkőzését mintegy ezerfőnyi közönség nézte végig. Az egyetemi csapat teljesen új, fiatal játékosokból álló együttessel vonult ki, mely bár igen figyelemreméltó játékot mutatott, nem tudta megakadályozni az oradeai csapat fölényes győzelmét. A CAO legjobb része a Kovács—Szaniszló—Orza belső trió, de nagy formát mutatott Juhász és David kapus is. A gólokat Orza (3), Kovács, Haláti és Geczó lőtték, míg az egyetemiek közül Jasinszky volt eredményes. A mérkőzést Muresan Anton vezette.

* **Nehéz székelésben szenvedők,** különösen akiknek fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előcsés, polipus, sipoly, szűkület — teszik az életet kellemetlenné, igyanak reggel és este negyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Az orvosok ajánlják.

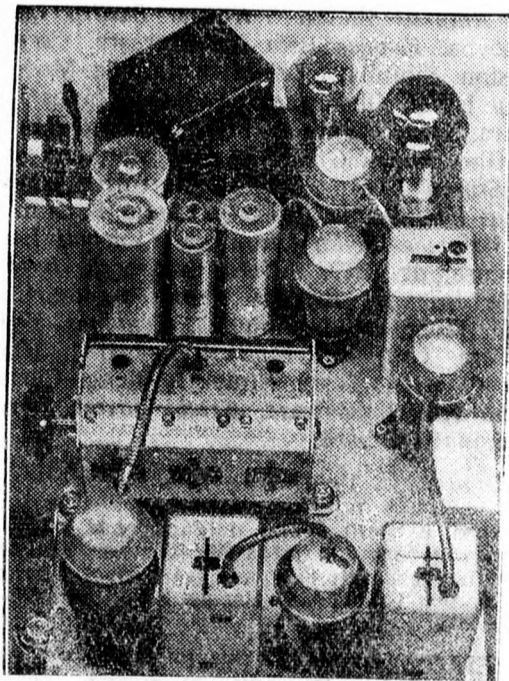
MEGKEZDŐDÖTT BUDAPESTEN AZ ASSZONYHÉT. Budapestről jelentik: Csütörtök délelőtt megkezdődött Budapesten a nemzetközi asszonyhét. A megnyitó gyűlést a Műegyetem dísztermében tartották és megjelent azon 15 nemzet mintegy négyszáz kiküldöttje. Este a kiküldöttek ismerkedési estélyt tartottak.

ELKÉSZÜLT A HIVATALOS KIMUTATÁS AZ ÉRETTSÉGI EREDMÉNYÉRŐL. Bucurestiből jelentik: A nevelésügyi minisztériumban statisztikát készítettek az ideai érettségi eredményekről. A kimutatás szerint az ideai tanév végén 172 leány- és fiuliceum növendékei jelentkeztek érettségire. Az intézetek közül 56 liceumnak a növendékei 75—100 százalékos arányban tették le a vizsgákat, 66 iskola növendékei 74—50 százalékos eredménnyel végeztek, míg 33 iskola diákjai közül 49—25 százaléka ment át az érettségire és 10 liceum arányszáma a 24—0 százalékos eredményt érte el. A minisztérium kimutatása közli, hogy a bucuresti „Titu Maiorescu” pedagógiai liceum, a cälărăși, făgărăși, gherlai, năsăudi és suceavai fiuliceumok diákjai, valamint az aradi Elena Ghiba Birta. Beus, Buzău és Orhei városok leányliceumának növendékei teljes számban átmentek az érettségire és ezáltal 100 százalékos eredményt értek el. Ezzel szemben a comrat fiuliceum diákjai valamennyien megbuktak a vizsgákon.

Zürichi zárlat. Párizs 16.33 fél, London 21.70 fél, Newyork 435.25, Brüsszel 73.28 háromnegyed, Milánó 22.91, Amszterdam 240, Berlin 175, Bécs — schilling 81.70, Prága 15.19, Varsó 82.70, Belgrad 10, Bucuresti 325.

A SATUMAREI IRGALMAS NŐVEK VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ NYILVANOSÁGI JOGGAL BIRÓ ROMAI KATOLIKUS LEÁNYLICEUM I—VIII. OSZTÁLYU ROMÁN ÉS I—IV. OSZTÁLYU MAGYAR TAGOZATÁRA aug. 25-ig lehet jelentkezni. Augusztus 25-én kezdődik a beíratkozás és szeptember 1-én az első, szeptember 6-án az V. osztályra jelentkezők felvételi vizsgája. A zárdai internátusba ugyanezen időben lehet jelentkezni. Tájékoztató kapható az irgalmas nővérek zárdájától. Str. Stefan cel Mare No. 13.

Temetés Oradeán. Maróthy Ilona 74 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután 5 órakor lesz az Orsolya-zárdából, ahol 50 évig bevásárlónő volt. (Erdélyi „Concordia”.)

Jó védettség a rádiókészülékben.

A berlini rádiókiállításán állították ki a képünkön is jól látható rádiókészüléket, amelyben minden alkatrész — a lámpák is — fedve vannak és így a negatív és pozitív áram elszigetelése is tökéletesebb s a páncélfedők az áramzavart kizárják.

IDŐK SODRÁBAN

Az ir bombák

írta: Rády Elemér

Irországban tehát megint bombák robbantak. A zöld sziget nem tud megnyugodni s mikor már az egész világ azt hitte, hogy a háromszázéves ir kérdés végleg megoldódott s az új ir alkotmány, a világnak ez az önmagának legellentmondóbb jogi alkotása, meghozta a békét arról, hogy az ir szabad állam eszméjét és az angol birodalom érdekeit olyan jogi viszonyba hozta, amelyet csak magyarázni lehet, de megérteni nem — most egyszerre kételkedni kezdünk, hogy a béke tényleg létrejött-e. A vérmezebb fantáziájuk már az angol történelem legsötétebb korszakának visszajöttéről suttognak, sőt akadnak jószok, akik már Irországban látják azt a narancshéjat, amelyen a birodalom világ-hatalma elcsuszlik. Hol az igazság tehát az ir kérdésben?

Legyünk tisztában azzal, hogy egy három évszázados, sőt még régiebb ellentétet, amely jóformán még hónapokkal ezelőtt izzott a legtúzebeben, egyik napról a másikra nem lehet likvidálni. Fájó emlékek élnek még s ez a néhány esztendő, amióta De Valera politikájának sikerült az ir kérdést a nyugópont felé vinni, nem volt elegendő, hogy az ősi harcokban ejtett sebek beforrjanak. Hiszen ma minden ir családnak van egy-két hősi halottja, akinek emléke nem engedi, hogy ez a seb gyorsan beforrjon.

A belfasti és ulsteri bombarobbanások a visszatérő mult emlékei. Ez a mult az angol történelem legsötétebb lapjain lehet fel, az ir nemzet történelmének pedig legfényesebb fejezetét jelenti. A belfasti bomba ennek a szörnyű multnak a macskazenéje, a még be nem hegdett sebek sajtója s figyelmeztető Angliának a mult tévedéseire. Ennyi az egész mult, semmi más. Az angol sajtó ezért ítéli meg az eseményeket olyan higgadtan, ezért nem fáj a feje a belfasti bombákért még annyira sem, mint egyes európai liberális anglofániásoknak, akik néhány év óta bizonyos birodalmakkal szemben olyan elöszteretettel és reménytelenül hivatkoznak folyton egy általuk elképzelt Angliára...

Az angolok békeszeretéről sokat írnak az utóbbi időben. Kétségtelen, hogy Anglia ma a békének egyik legfőbb öre. Nem valami nyálkás, szentimentális, könyvszagu pacifizmusból, hanem egyszerűen számitásból és okosságból. Egy olyan hatalmas birodalmat, amely az öt világrészre terjed ki, nehéz a fegyverek hatalmával összetartani. De ezt az angol pacifizmust elsősorban nem a világpolitikában érezzük, hanem magában az angol birodalomban. Az anyaország és gyarmatai és dominiói között kezd egy sajátos viszony kialakulni, amely kétoldalu belátáson alapszik. Az angolok érzik, hogy géppuskákkal, ágyukkal és szuronyokkal túl nehéz és túl költséges fenntartani a birodalmi békét. A megegyezés, a belátás, a meggyőzés sokkal olcsóbb és eredményesebb, ha sikerül egyuttal az angol gazdasági érdekeket is megvédeni. A gyarmati népek pedig rájönnek, hogy Anglia megadja a szükséges szabadságot s nekik érdekük egy hatalmas birodalom részének lenni. Ezért feneklenek meg most az angol dominiókon a különböző elszakítási agitációk s ezért alakul ki lassan a Britt birodalomból egy ideális kis Népszövetség-féle, amely közös belátással intézi ügyeit.

Ilyen helyzet van kialakulóban Anglia és Irország között is. Az angolok engedékenysége a tapasztalat lassú tüzen égett keményé. Háromszáz év keserű tapasztalatai érelték meg az angol közvéleményben, hogy az ir kérdést csak a béke eszközeivel, engedékenységgel és türelemmel lehet megoldani. S az új angol-ir viszony pedig olyan megoldás, amelyben a birodalom legfőbb érdekei is épen maradtak s Irország is elérte célját, független állam lett, de úgy, hogy az angol birodalomhoz való tartozás előnyeit továbbra is élvezzi. Ezért higgadt az angol közvélemény és ezért megelégedett az irek többsége s ezért tekinthetünk a belfasti bombákra csak úgy, mint egy hosszú, sötét mult visszatérő emlékeire...

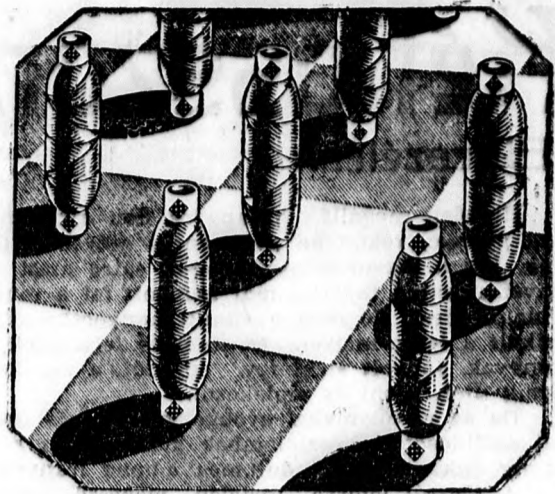
Azt mondtam, hogy az ir kérdés Anglia

történelmének legsötétebb fejezetei közé tartozik. Már, tudniillik, ami a multat illeti. Mert az ir kérdés jelene és közelmultja viszont ismét csak az angol szellem diadalát hirdeti.

A XIX. században, a hirhedt metternichi korszakban, amelyben földalatti összeesküvések, titkos társaságok és nyílt harcok váltakoztak, az államhatalom elleni harcok sehol sem lobbantak fel olyan tüzzel, olyan vadul, mint Irországban. És ez a sötét korszak sehol sem nyult bele oly messzire a jelenbe, mint itt. Már átvészeltük a világháborút s Irországban még mindig dörögtek az ir terroristák revolverei s ropogott az angol sorkatonaság sortüze. Amikor a sötét Balkáni Küzdelmek már a mult emlékei voltak. Dublin utcáin még drótsövények és barrikádok meredeztek s a szörnyű vendetta már csak történelmi emlék volt, amikor Irországban még alig mult el nap, hogy egy-egy holttestet ne találtak volna, amelyen nem éktelenkedett a terroristák mementója: „Spies beware-executed by the I. R. A.” Az IRA (Ir republikánus hadsereg) terrorcselekményei évtizedeken keresztül tartották izgalomban nemcsak Angliát, hanem egész Európát. A „kémek és árulók” elleni küzdelme, merényletek és tömeges kivégzések szinte páratlan rémregényre írták az angol történelemnek ezeket a lapjait.

És ugyanakkor a másik oldal, Anglia sem maradt el. Az 1916 évi ir felkelés leverése után például Angliában, a bírói igazság hazájában, ítélet nélkül agyonlővették az ir republikánus mozgalom négy vezérét, akik már hónapok óta börtönben ültek s így részt sem vettek a felkelésben. A kivégzések után elsőnek Bernard Shaw tiltakozott a „Daily News”-ben, olyan romantikus hévvel, hogy mindenkinek fel kellett figyelnie. Az öreg Shaw bebizonyította ekkor, hogy nem lett hitlen ir származásához.

Ezek azok a sötét lapok, amelyek arról tanuszkodnak, hogy egy nemzetet gépfegyverekkel, ágyukkal, börtönrel és kivégzésekkel nem lehet megölni s ha a végsőkig fokozott ellenállásban bír és esontig soványodott, akkor is küzd és harcol, talán fokozottabb tüzzel, hiszen nincs már egybe, mint pusztá léte. Ezek a lapok tanítják, hogy nincs olyan nemzeti érzés, amelyet erőszakkal el lehetne hallgattatni. Ezekből a harcokból tanulta meg az angol nemzet, hogy gépfegyvrrel mégsem lehet megoldani egy nemzeti problémát. Más „okosabb” és így emberibb eszközökhöz kell nyulni. És itt mutatkozott meg az angol szellem igazi nagysága. Amikor már a felkelőknek lélekzete is kifut, belátta, hogy a harcot tovább vinni nem lehet s a békés megegyezést tüzte ki célul. Sok minden maradt elszámolatlanul. Ki tartja számon, hogy az év-

**Több mint 600
különbéle színben**

minden szaküzletben kapható
a **Gütermann** varrószelyem. Kérjen
mindig **Gütermann** varrószelymet
és vásárlásnál figyeljen a gyári
védjegyére (sakktábla)
és a **Gütermann** névre.

századok alatt mennyi vér folyt el, hányan tuntek el a zöld sziget mocsaraiban s hány igaz hazafit kergetett világgá a bosszu. Ezek fájó emlékek, amelyeket nem lehet egyszerre eltüntetni, amelyek még most is feltörnek. Az irekhez és angolokhoz egyaránt túl közel van még az utolsó tiz esztendő borzalmas végső harca. Ezért tüntettek most Ulster utcáin, ezért törtek be ablakokat, ezért gyújtottak fel házakat s ezért robbant a belfasti bomba. De ez a tüntetés már nem a jelennek, hanem a multnak szól...

Megoldódott-e tehát végleg az ir kérdés? Talán mégsem egészen. Az ir szabadságeszme egyik vezérgondolata, a zöld sziget egysége még nem valósult meg. Ulster és Irország között még ott van a határvonal, (ezért gyújtották fel azt a 28 vámházat) s ezen a határon ütköznek meg azok a mély lelki és szociális ellentétek, amelyek a két ország között fennállanak. Ulster gazdag, protestáns, angol, Irország szegény, katolikus és kelta. Az új angol uralkodóban az ir szabadság-gondolat hívei az anglikán egyház exponensét látják s a belfasti dinamikus tüntetés elsősorban Canterbury érsekének szól. A mult reminiscenciái mellett az jelenti az ulsteri tüntetésben a jelent és aktualitást s egyuttal bizonyítja, hogy az ir kérdés végleges megoldása még nem történt meg. De a mélygyökerű ellentétek, amelyek két évtizeddel ezelőtt Dublin utcáin drótsövényeket húztak és barrikádokat emeltek, már a multé. A belfasti tüntetés már csak egy gigantikus nemzeti küzdelem végső epizódja lehet.

TEMETÉS A TANYÁN

A dombtetőn csengő kiáltoz
Kicsi, rozoga haranglábon,
Hogy az Élet-Halál Urához
Az ima most buzgóbban szálljon.

Mert a tanyán nagy tisztesség van,
Kalaplevéve megy az ispán:
A temetőre most van utban
Öreg béres Balog Nagy István.

Vasárnap van. Az öreg béres
Mindig rendes szeretett lenni:
Ez legillőbb nap temetéshez,
Egyéb dolog most úgy sincs semmi.

Ma van is bőven siratója,
Ma mindenki csak órá gondol;
Este is majd beszélnek róla:
Kivette részét rosszból, jóból.

De már holnapra elfelejtik,
Holnapra már nem lesz hálájuk —
Csak az 5 négy szép fehér ökre
Néz búsan majd az úti rögre,
Hogy nem az öreg balla utánuk.

SZIGETHY FERENC.

Két asszony találkozik

(Elbeszélés.)

Irta: Medveczky Bella

Ettől 1947

Hirtelen megállt. A langyos őszi alkonyatán gyöngye, vékonyka gyereksírás szűrődött feléje. Állt a rőtörös gesztenyefák sátra alatt és szívében sajgó fájdalommal zsongott fel a mult. Finom, édes, de örökre elmúlt hangocska muzsikált a lelke mélyén és szemébe felszöktek a könnyek. Jó volt sirni így, egyedül, a csöndes, néma úton, sirni és emlékezni.

De az a vékonyka, gyöngye gyereksírás csak ott szálldosott az őszi lombok között és az asszony önkéntelenül indult meg a hang irányába.

A főtúrlól letérve hirtelen elébeszökött a nyomor. Az ösvény rossz volt, göröngyös és sáros, a reggeli eső felázta. A domboldal lábánál törött ablakú, beomlott falu viskók húzódtak meg és megcsúszott tetők alól feketélettek ki a kormos gerendák. Sötét és dohos odukat ástak emberi lények a dombnyirkos, málladozó falába, hogy menedéket találjanak megnyomort életüknek.

Az asszony megdöbbenve nézte a szegénységnek feléje vigyorgó, soha nem látott képét.

Az egyik feketetorku kis barlang előtt kerek napfolt táncolt a sárgára pirult fűvön. És a napfoltban három gyerek hempergett. Apró gyerekek, a legidősebb alig ötéves, piszkos, szurtos apróság, lenszinű haja belelógott maszatos arcába. A másik még apróbb, hároméves talán, még piszkosabb, még szőkébb, még éhesebb szemű. A tekintetük úgy tapadt az előttük álló nyúlánk, szép fiatalasszonyra, mintha édességekkel faragott csodát varázsolt volna eléjük a mesék jószágos tündére. De a harmadik gyerek még picit volt, egészen picit. Még gömbölyű, még anyatejtől fehérbőrű és szemében még nem ragyogott a nélkülözés hideg és kegyetlen mohósága. Kövér lábaeszkáival az alkonyodó ég felé kalimpált és puha kis keze belemarkolt az őszi napfény utolsó sugarába.

Az asszony állt és nézte. Reszketett és szédlült, mintha súlyos, vörös kőd ereszkedett volna lázas tekintete elé. De a szíve izgatott, holdgömb dobbanással kopogtatta a mellét, kitérésre vágyva és fétyolos tekintete már nem látott mást, nem tudott mást látni, mint azt a fehérbőrű, apró kis lényt ott, az egyre halványuló napfolt közepén... Csak azt látta, csak azt nézte sóvárogva és tikkadtan, halálos bánattal és kínzó vágyódással. Már nem volt ura önmagának... előrelendült, mint a tolvaj... a keze mohón nyúlt a gyerek után, felkapta, magához szorította... és megindult. Reszketve, bukdácsolva, megroggyanó térdekkel... ment, mint akit a végzet vezet.

— Ellopja a gyereket! Ellopja! — visította mögötte egy vénasszonyhang.

Egyszerre meglevenedett a nyomor tanyája. Az odok mélyéről fejek bukkantak elő, tört ablakokból csontos kezek nyultak ki, a roskadozó viskókból meggörnyedt alakok kúsztak elő.

Körülvették. Éhes, gyűlölködő tekintetük belevágott az arcába, szörnyű szavaiknak mérge rájafröccsent. Egy némbor rendőrért rikoltott és egy gonoszarcú kamasz husággal állta el az útját. Az elesettség és a nyomor összefogott a gazdagság és jóllakottság ellen, aki lopni akart tőlük. Tőlük! Ha csak egy életet is...

Az asszony nem tudott szólni, nem tudott védekezni. Állt közöttük kiegyenesedve, mozdulatlanul és riadt tekintete egészen nagyra és csodálkozóra nyílt. Mint aki nem érti, mi történik, úgy nézte a fenyegető emberek körötte tolongó seregét. Csak egyet érzett: valami édes, finom melegséget a szíve felett, két kicsi, puha tenyérrel a mellén és egy fűrtös kis fejet az álla alatt. Görösös keze még erősebben markolta azt a hozzátapadó kis életet, pedig az agyában már ott lüktetett a valóság, hogy vissza kell adnia, el kell válnia tőle örökre!

Döngő léptekkel érkezett a rendőr. Az élet száműzöttjei izgatott göggel, egymást tulkiabálva adták elő a hihetetlen esetet, kéjesen szűr-csölték a számukra szokatlan helyzetet és zavaros magyarázatukból kihámozódott végre a valóság: ez a jólétözött idegen hölgy el akarta lopni a gyermeket, az alig pár hét óta özvegynek nyomorult, árva porontyát. A rendőr álmélkodva csóválta a fejét. A nyomortanya sőpredeke ez egyszer nem hazudott. A reszkető, szótlan fiatalasszony karjai közt feküdt még a félmeztelen gyermek.

— Félre! Félre! — dörmögte bosszusan. — Majd mindjárt rendet csinállok. Ha lopni akart, akkor el is éri a büntetés. De először is... hol van ennek a kölyöknek az anyja?

Utat tört magának és a rongyos, szennyes emberek meghátráltak.

— Ott van ni! — visította valaki.

Arról a kiégett kis fűszigetecskéről már elszállott az utolsó napsugár is. Sötétség ásitott ki a domboldal odúiból és a két kis piszkos, lenszőke gyermek közt állt valaki. Állt összekulcsolt kezekkel, csöndesen, szótlanul, mint aki már régen ott áll és vár és hallgat... Barna volt, mint a föld, fiatal arcára mély árkokat vont a szenvedés, szőke haját megfakította a nap és az eső, kezét feltörte durva munka, csak a szemében hagyott még fényt és meleg, mély ragyogást az élet. És ezek a szemek nagyra nyílván néztek, néztek az előtte álló karsú, szép, előkelő asszonyra és arra a picit gyerekekre a szíve felett. Hosszan nézték a gyerek puha kezecskéit, amint boldog örömmel kapaszkodik meg annak az idegen nőnek a nyakában és nézte annak a nőnek fehér arcát, a remegő, néma ajkát és a lázas, könnyörgő, zokogó, kolduló szemét! Csupa könny volt ez a szempár, csupa könny és a hangtalan zokogás megrázta a mellét, megmozdította a szívére szorított gyermek picit testét is és az egyre omló könnyek lecsorogtak azon a finom, fehér arcon és ráhullottak arra az édes, fűrtös fejecskére...

— No, mi lesz? Hát a magáé ez a gyerek, vagy nem a magáé? — kérdezte türelmetlenül a rendőr.

A rongyos, szótlan asszony közelebb lépett. Meggyötört mosoly torzította el az arcát. Nem szólt, csak nézte a nőt, hosszan, kutatóan, mintha ezzel a félig siró, félig mosolygó tekintettel akarna a lelke mélyére hatolni, szétboncolni a gondolatait, belevájni az érzéseibe, megismerni, megismerni minden vágyát, kívánságát, szomorúságát és álmát!

Nézték egymást és mindketten mosolyogtak és arcukon barázdákat vontak a könnyek.

— En hivatam ide — suttogta végre mély, rekedt hangon a sötét odú asszonya. — Neki adom... örökbefogadja... legyen jó dolga, legalább ennek az egynak...

Elfulladva hallgatott el. Ujra a másik asszonyra nézett, akinek szeméből csak omlottak a könnyek, a nehéz, fájó, boldog könnyek...

— És most elmegyek vele... és a gyerekkel... elkísérem őket, mert ismerni akarom az utat, hogy merre, merre... igen, elkísérem...

Megindultak. Már egészen sötét volt a rőtörös gesztenyefák sátra alatt, amikor eltűntek az ösvény kanyarulatánál.

Minden nagybecsülésém és csodálatom a németeké. Amit ők komolyan elhatároznak, hát azt holtbiztosan megvalósítják, ha beleszakadnak is — a konkurrens államok. Ők például nem akarják idegenbe vinni a pénzüket, tehát igyekeznek mindent otthon, saját rezsiben előállítani. Inkább kitalálnak valami pótszert, de nem kell nekik rizs, gumi, banán. Esznek margarint, pattogatott kukoricát, sült tököt, amijük van. Lám, most is milyen életrevaló felfedezést tettek: kitalálták a szilárd benzint. Többé nem folyik el az olaj, mert ujságpapírba szépen becsomagolják a két kiló üzemanyagot, aztán hajrá, neki a turának, amely alatt konzervekkel, tömitett és cseppfolyósított ételekkel táplálkoznak. Az étkezés megreformálását ugyanis szintén tervek vették.

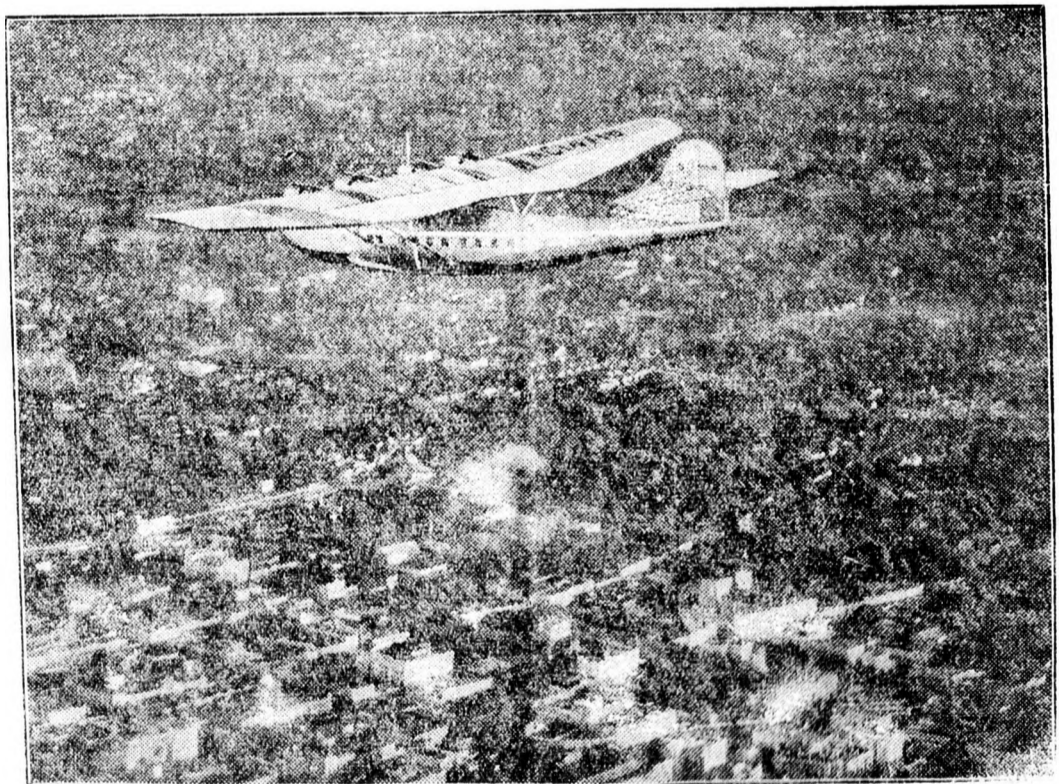
Kissé unjuk már, hogy a levest, bort, tejet palackokban kell cipelni, holott száritott halmazállapotban könnyebb volna a kezelésük. Ugyanigy miért van rágós marhahús, kemény sonkacsülök és tömör borjúfilé a vendéglőkben, holott kissé lágyabb, higabb állapotban szeretnék elszürcsölni. Megindult tehát a vegyészek kutató munkája: miként lehetne a táplálkozást moderné tenni. Én nem tudom, mit sütnék ki majd a tudósok, de ahogyan a német sógort ismerem, tíz év múlva ilyen étlapjaik lesznek:

Száritott raguleves, ostyában,
Tartármártás, apróra szelve,
Bécsi szelet pohárban, sült burgonyával leöntve.

Rostélyos, kanállal,
Halászlé metélt, villával.
Hig rántott csirke lében.
Passzírozott szilvás gombóc
Almásrétes szósz.
Dobostorta lé.
Sűrű fekete kávé por.

Szóval pont megfordítva, mint eddig volt. Nem rajongok tulságosan ezért a reform-menüért s inkább megiszom a tejet pohárból, mint tablettá alakban vízzel. Mert ez megmarad biztosan, akármennyire is zseniálisak a németek: víznélküli tejet azért ők sem tudnak kitalálni. Sajnos.

K. A.

Az amerikai „csodarepülőgép” lezuhant.

Megirtuk, hogy az új óceánjáró amerikai csodarepülőgép 16 utasával legutolsó útján a tengerbe zuhant. Képünk a tragikusvégű út előtt készült a gyönyörű repülőgépről, Lima perui város fölött.

Mindent kifejezhetünk latinul — ezt bizonyítja be a modern fogalmak most megjelent szótára

Mindazok, akiknek valami közük van, vagy volt a latin nyelvhez, bizonyára örömmel veszik tudomásul, hogy megjelent a modern fogalmak magyar-latin szótára. A kitűnő latin nyelvű ifjúsági folyóirat szerkesztője, dr. Wagner József állította össze ezt az érdekes munkát, amely mint a Bibliotheca Iuventutis első kötete látott napvilágot. A könyv előszava meggyőzően mutat rá arra, miért volt szükség kiadására.

Amióta a latin nyelv megszűnt a hivatalos és tudományos élet érintkezési eszköze lenni, egyre-másra készítették a különböző könnyített grammatikájú mesterséges nyelveket, amelyek azonban *koránt sem pótolták a latint*. A világnyelveket beszélő nemzetek semmi hajlandóságot sem mutattak arra, hogy szerzett jogaikról bármily mesterséges nyelv kedvéért lemondjanak. Ezért a háború után egyre jobban előtérbe lépett a *latinnyelv reaktiválásának kérdése* s ami a legfeltűnőbb, a modern kultúra hazájában, Amerikában is nagyon sok híve van ennek a mozgalomnak.

Dr. Wagner József érdekes adatokat mond el arról, milyen akciók indultak az utóbbi években a latin nyelv érdekében. 1922-ben a Népszövetség is foglalkozott a kérdéssel és csak azért nem tette a nemzetközi érintkezés nyelvénél, mert megállapítása szerint szókinése nem felel meg a modern élet szükségleteinek. Lengyelországban miniszteri rendeletre a gimnáziumokban tanítják a latin társalgást is. Olaszországban latin fogalmazási és előadási versenyeket rendeznek, az amsterdami akadémián pedig latin költői versenyeket írnak ki minden esztendőben s a pályadíj 400 holland forint. Nem érdektelen, hogy a budapesti Pázmány Péter-tudományegylemet 300 éves jubileumán *70 külföldi főiskola és akadémia üdvözölte latinul*. Egyre sűrűbbekké válnak az utóbbi időben a latin társalgó könyvek kiadása, szindarab-előadás, kongresszusokon latin felszólalások, tartalmi ismertetések, prospektusok, műsorok, de most már az sem tartozik a ritkaságok közé, hogy ilyen alkalmakkor az ünnepi ebédekre és vacsorákra *latin menükártyákat tesznek a terítékekhez*.

Klasszikus menükártya

Az ilyen menükártyát nem nehéz összeállítani, mert — mint a modern fogalmak magyar-latin szótárából az első bepillantásra kiderül — úgyszólván minden ételnek van már latin neve. Maga a szótár is, talán nem minden célzás nélkül, egy közszeretnek örvendő eleddel, az abált szalonnával kezdődik. *Succidia porcetta* — így nevezte el a szótár tudós szerkesztője ezt az ízes készítményt. Emellett természetesen a modern és speciálisan magyar ételnek nagy sokaságát találjuk még a szótárban, amelyből például megtudjuk, hogy a paprikás csirkét latinul *pullus capricatus*-nak, az almás bélest *poma frixá*-nak, a gulyást *bubula capsicata*-nak, a szilvágombócot *globuli prunacei*-nek, a tepertőt pedig *residua adipis*-nek hívják latinul. A legmodernebb éledelek közül az imbisznek *gustatio*, a szendvicsnek pedig *panivelus opsonio tectus* a neve.

A legnépszerűbb ital, a fröcs, egyik változatának, a hosszulépésnek megfelelően jó hosszú elnevezést kapott, mert *vinum aqua spumanti mixtum* lett a neve. A nagy karriert megfutott barackpálinka pedig *vinum ex Armeniacis coctum*. Ez is elég hosszú, de miután egyelőre nem kell félni attól, hogy lesznek olyan kocmák mindenfelé, amelyekben csak latinul lehet italt rendelni, a jótorku embereket fenyegeti nagyobb veszedelem ezen a téren. Noha a szótárszerkesztő már gondoskodott arról is, hogy a csárda szintén megfelelő latin névhez jusson: *caupona campestris*-nek nevezte el. Míg a legmodernebb italmérő helyiség, a bár a *taberna liquorum* elnevezéssel vonult be a klasszikus örökkévalóságba. Aki azután akár az egyikben, akár a másikban túlságosan fene-

kére nézne a pohárnak, arról a latin azt mondaná: *hesterna crapula gravis est*. (Macskajajja van.)

Közlekedés, sport, közgazdaság

Nincs a modern nagyvárosoknak olyan megnyilatkozása, amelyet ma már ki ne lehetne fejezni latin nyelven. Aki *taxiba* akar ülni, hívhatja az *automobile taximetro instructum*-ot. Ha jó neki a villamos is, vált néhány *nummulus substitutus*-t s ezzel a kisszakaszon utazhat. Ha telefonálni akar, benyit egy *zothecula telefonica*-ba (utcai telefonfülkébe). Ha nem jól működik a telefon, felhívja az *officium impedimentis amovendis*-t, ami magyarul hibabejelentő állomást jelent.

A sporteseményekről is lehet ma már minden nehézség nélkül latinul csevegni. Csak meg kell tanulni, hogy a futball-labdát *folliis*-nak, a gölt *porta*-nak, a kornert *iactus ex angulo*-nak, a ping-pong játékot *ludus pilae mensalis*-nak, a sít *solea nivalis*-nek hívják, míg a teniszezést

így fejezi ki a latin: *pilae Britanorum more exerceri*.

A középületek örök mozgó liftje szintén jó hosszú nevet kapott: *ascensor sine intermissione mobilis*, míg a csöpposta elnevezése: *posta pneumatica*. A közlekedési rendőr nevéét is nehéz egy lélekzetre latinul kimondani, mert így hívják: *custos publicus frequentiae viarum*. Latin közgazdasági cikkek megírása sem megoldhatatlan probléma, mert megtudjuk a szótárból, hogy a dömpingárat úgy lehet kifejezni: *pretium mimis minutum*, a deviza: *pecunia alienigena*, tervgazdálkodás *oeconomia systematica*, stb.

De ezen túlmenően nincs a mai életnek olyan megnyilvánulása, amelyre *latin* fogalmakat ne létesítettek volna. A modern háborús fegyvereknek épp úgy van latin elnevezése, mint a színházzal kapcsolatos fogalmaknak és a kozmetikai műveleteknek, nem szólva a különböző tudományoknak, amelyeknél eddig is rendkívül jelentős szerep jutott a latin nyelvnek, most azonban nevet kaptak a legújabb fogalmak is. A modern fogalmak magyar-latin szótára a legalaposabb cáfolata a Népszövetség ma megállapításának, hogy a latin nyelv szókinése nem felel meg a modern élet szükségleteinek. Igenis megfelel, ezt hirdeti ez a több ezer szóból álló gyűjtemény.

André Gide írja Szovjet-Oroszországról...

A kommunista André Gide mint a szovjet vendége beutazta a Szovjetuniót és „Retour de l'U. R. S. S.” c. könyvecskéjében igyekszik felvázolni a „szovjetparadicsom” mai való életét.

Köztudomású, hogy André Gide legkevésbé vádolható egyoldalú szovjetellenes elfogultsággal és ezért oly nagyjelentőségű bírálatnak tekinthető még ez a néhány kiragadott töredék is, amit ő mond a kollektív állami mezőgazdasági és ipari tevénytől (Szukum-környéki mintakolhoz), a közvéleményről, a szegény néposztályról, a terrorról, a konformizmusról, Sztalin diktatúrájáról és nem utolsósorban a szovjet művészetéről...

A Szukum környékén megtekintett mintakolhozról:

A részvényes itt ismeretlen fogalom; maguk a munkások (a kolhoz munkásai természetesen) osztják szét maguk között a nyereséget s még az állam sem kér belőle részesedést. Ezt több ízben is megerősítették. De én nehezen tudom elhinni, hogy épp ez a kolhoz mentesítve lenne a bruttotermelést sújtó hétszázalékos adó alól, amit a többi kolhoz fizet; nem beszélve a 35—39 rubelnyi fejadóról...

Ez így tökéletesen rendjén lenne, ha viszont nem léteznének más, szegény kolhozok is, amelyek nem keresik meg a legszükségesebbet sem!

Meglátogattam e virágzó kolhoz egynehány házat. Éreztem a szeretném ezeknek az „enterioroknak” különös, elszomorító hangulatát, a tökéletes elszemélytelenedés nyilvánvaló eredményét. Mindegyikben ugyanazok az esetlen butorok, Sztalinnak ugyanaz az arcképe, semmi egyéb. A legjelentéktelenebb személyes tárgy, emlék is hiányzik e szobákból.

A Szovjetunióban elv, eleve adott és elfogadott tény, hogy mindenről csak egyetlen vélemény lehetséges. Reggelenként a Pravda megtanítja őket arra, amit tudni, gondolni, hinni illik. Ettől eltérni nem ajánlatos!

Igaz, elismerem, hogy a Szovjetunióban nincsenek többé osztályok, de szegények vannak! Sokan vannak, túlságosan is sokan. Holott azt reméltem, hogy nem fogok több szegényembert látni. Illetve, mert épp azért jöttem a

Szovjetunióba, hogy ne lássak többet.

„... Attól tartok, hogy nincs ma még egy ország, Hitler Németországát is beleértve, ahol a szellem oly kevéssé volna szabad, annyira le volna igazva, oly félnék (terrorizált) és elnyomott volna, — mint a Szovjetunióban...”

A Szovjetunióban ma kizárólag a helyeslés, a beletörődés mozdulatai, a konformizmus használható. Aki nincs megelégedve az „trockijista”, s az emberben szinte felvetődik a kérdés: vajjon Lenin hajlandó lenne-e ma visszatérni hazájába?

Hogy Sztalinnak mindig igaza van, az másszóval annyit jelent, hogy mindenkire ráerőszakolja a maga igazát.

A proletáriátus diktatúráját igérték. Hol vagyunk attól?! Igen, van diktatúra, de nem szovjetek, nem az egyesült proletárok, hanem egy ember diktatúrája!

A Szovjetunióban kiátkoznak minden művészt, minden művészi munkát, amely nem igazodik a „vonalhoz”. A szépséget polgári értékeknek tekintik. Bármilyen lángész is a művész, ha nem tartja magát a „vonalhoz”, a figyelem elfordul tőle, vagy elfordítatik. A művésztől, az írótól csak azt kívánják, hogy „konformista” legyen, minden egyebet ráadásnak vesznek.

Tifliszben láttam egy modern kiállítás, amelyről tán könyörületesebb volna hallgatnom. Igaz ugyan, hogy e művészek elérték céljukat: az okulást, a felemelést, a meggyőzést (Sztalin életének epizódjait dolgozták fel festményeiken.)

Bizony ezek nem formalisták! Nagyobb baj, hogy nem is festők! Eszembe juttatták Apollót, aki Admetos szolgálatában eloltotta összes sugarait, s ettől a pillanattól kezdve nem teremtett több értéket...

Elismerjük, hogy egy nagyon fiatal társadalomnak első gondja, hogy megnézegeesse (s megbámulja) önmagát; de megengedhetetlen, hogy ez az első, egyben egyetlen s utolsó gondja is legyen!

Fordította: Hetényi Bonaventura.
O. M. Cap.

Iskola és szépítőszerek

Mire tanított Sulpicius Severus és mit tanít a southamptoni nyári egyetem?

Az iskoláról eddig azt hittük, hogy a gyermekeket tanító, nevelő intézmény, ahol az ifjúság szellemi képességeit kifejlesztik és az erkölcsös, munkás, tiszta életre előkészítik. Ennek ismerték az ókoriak is az iskolákat. A katolikus egyház kezdetől fogva a vallásoktatásra helyezte a főszűrt, de ezzel a legszélesebb néprétegek iskoláztatását is kimondotta. A hiúságra való nevelés azonban az ókorban is, a Krisztus után elkövetkezett századokban is távol állt az iskoláktól.

Most aztán meghökkenve olvassuk, hogy a southamptoni nyári egyetemen Miss Davis, az angol közoktatásügyi minisztérium főtisztviselője előadást tartott arról, hogy az „iskola tanítsa meg a leányokat a szépítőszerek használatára.” Davis kisasszony a szabadegyetemen szülők és tanárok nemzetközi közönsége előtt többek között a következőket mondotta:

— Ne féljünk attól, hogy megmondjuk a fiatal lányoknak, hogy szépek. A tanárnők ne tilták el tanítványait attól, hogy szépíteni próbálják magukat. Az sem baj, ha egy kis pudert és ruzsot használnak, sőt jól tennék a tanárnők, ha még ők tanítanak ki arról, hogy milyen szépítőszerek károsak és melyek azok, amelyeket viszont veszedelem nélkül használhatnak.

— Az iskolaév folyamán tanítgassák a tanárnők a lányokat arra is, hogyan kell jól öltözködni. Adjanak tanácsot nekik, hol lehet olcsón vásárolni és adjanak tanácsot arra is, hogyan fésülködjenek?

Hát, Istenem, mi tagadás benne, a csinosan és tisztán öltözött, gondozottabb külsővel rendelkező fiatal leányok mindenestre sokkal szebb és artisztikusabb látványt nyújtanak, mint a lompos, elhanyagolt, magukkal és külsőjükkel nem törődők.

Ebből a szempontból, az egészséges testi nevelést illetően, bizony sok helyen a japán példát kellene követni, mert annyira elmaradt nemcsak a nép, de az u. n. intelligencia is a higienikus testápolástól. Japánban igen öltözetesen oldották meg ezt a kérdést. Ott a tanító a „fürdőóra” alatt beül egy óriási kádba a gyerekekkel együtt és úgy tanítja meg őket arra, hogy a fürdőkádban nemcsak játszani, de tisztálkodni is lehet. Amerikában, Angliában és Ausztrália nagy városaiban még a munkás-lakások is fürdőszobával épülnek; de Európa sok helyén lenne nagy szükség arra, hogy a testi tisztaságra való neveléssel az otthon tisztaságának megkívánását is beleneveljék a gyermekekbe. Mert hiszen a tisztasággal, a tiszta és rendez megjelenéssel nemcsak önmagát, de embertársait is megbecsüli az ember. A gondozott külső a kiegyensúlyozott belső életre vall, míg a szépítőszerek, a ruzs, puder túlságban használatára nemcsak izléstelenségre, de igen sokszor erkölcsi lazaságra mutat. Abban teljesen egyetértünk Davis kisasszonnyal, hogy inkább az iskolában ismerkedjék meg a fiatal leány a ruzs és puder használatával, mint esetleg rossz barátaink társaságában, mert bizony vannak szépítőszerek, amelyek olyan káros

anyagokat tartalmaznak, amikkel a tapasztalatlan leányok egész életükre tönkreteszhetik az arcbőrüket.

De Davis kisasszony oktatása eszünkbe juttatta egy aquitániai pap, Sulpicius Severus, ugyancsak a női szépséggel foglalkozó tanítását. Sulpicius Severus 365—425 között, tehát ezerhatszáz év előtt élt, tanításai még sem vesztettek sem érdekességükből, sem értékükből s még a modernnek nevezett XX. század katolikus leányai is megszívlelhetik:

Mire tanított Sulpicius Severus?

„Keresztény szűzleány, te nem érheted be azzal, hogy érintetlen vagy s hogy tested szűziesen ép, hanem, mint az apostol int, testedet mindenestül szent templomként kell őrizned.

„Tartsd tisztán fejedet! Azt a fejet, amelyre a bérnálás szent krizmája ömlött ki, vétek volna kenőcsök, sáfrányok és festőanyagok, vagy akár hajporok cicomáival ékteleníteni. Az égi fényhez, amely egy keresztény leány homlokán világol, ugyan mit tehet hozzá az aranypántnak vagy drágaköves ékszernek talmi ragyogása? Nem megvetése-e az isteni kegyelem díszének, ha valaki ennek a világi pompát fölébe helyezi?

„Tartsd tisztán homlokodat! Ne szégyelje az Isten szolgálatát, hanem inkább az embereket. Zavarodjon meg a bűn láttán, mert hiszen, mint az Irás mondja: van egy szégyenpir, amely bűnt szerez és van egy szégyenpir, amely kegyelmet növel.

„Tartsd tisztán nyakadat! Ne az aranyháló s a lefüggő csecsebecse legyen nyakadnak ékessége, hanem sokkal inkább az irgalmasság és a hit azon ékkövei, amelyeket a Szentírás dícsér: ezek borítsák nyakadat és kebledet.

„Tartsd tisztán szemedet! Bűnös kívánságoktól fordítsd el pillantásodat, de ne vond meg azt a szegények látását! Festéktől és tette-

* Aki egész nap ott görnyed az íróasztal mellett, igyék reggelként felkeléskor egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert az a bélműködést szabályozza, a gyomor-emésztést előmozdítja, a vérkeringést élénkíti és a munkaképességet fokozza. Az orvosok ajánlják.

téstől őrizd meg szemed abban a nyíltságban és fedettségben, amelyben Isten kezéből kikerült. „Tartsd tisztán nyelvedet minden hazug szótól, mert a száj hazugsága megöli a lelket. Őrizd meg a megszólástól, esküdözéstől, hamis esküdtől és bizalmaskodástól.

Tartsd tisztán füledet! Csak nemes és igaz beszédre nyíljon meg s ne fogadj be soha a szennyest, hitetlenest és pogány igéket! Ne hallgasson azokra, akik rágalmat terjesztenek. Az Irás mondja: „Ővezd füledet tövissel s ne hallgass a semmirekélő nyelvre: hogy részed legyen azzal, akiről mondva van: csak igazat látott és hallott”, vagyis aki sem szemével, sem fülével nem vétkezett.

Tartsd tisztán kezedet is. Tiszta a kéz, amely nemcsak a vevére nyulik ki, hanem sokkal inkább az adásra; és nem útni szokott, hanem inkább az irgalmasság és jóság cselekedeteiben serénykedik.

Tartsd tisztán lábadat: ne tévedjen a kényelmes és széles utra, a világ pompáinak és zavaros örömeinek útjára! Hanem inkább járjon a keskeny és meredek ösvényen, amely az ég felé vezet. „Igaz uton járjon lábatok!”, mondja az Ur.

Értsd meg jól: Isten nem azért tette remekké a leány testét, hogy az a bűnt szolgálja, hanem, hogy az erénynek legyen szerszáma! Csak ha testednek minden tagját megőrzöd a bűntől s egész testedet megszenteled, lesz ez a tisztaság igazi kincsöd s csak akkor lehet tied a keresztény szűzességnek igazi pálmája!”

Sulpicius Severus oktatása ma is, mindenben megállja helyét és szembezáll a ruzs és puder „apostolainak” hiúságra nevelő célkitűzéseivel. A keresztény leánynevelés nem zárja ki azt, hogy a leányok ne igyekezzenek szépek lenni. Sőt, a keresztény leánynak igenis, szépítenie kell magát, különben miként tessék az isteni Jegyesnek? Azonban a keresztény leány szépítőszerei lelkiek legyenek s vessen el magától a testi hiúságok eszközeit. Ne a pirosító színezze tehát az arcotokat, keresztény leányok, hanem az ártatlanság és lelki szépség ha. Fűrődjék az isteni tanítás fenyővizében, hogy a rossznak, bűnnek még az árnyéka se maradjon rajta. S higgyék el, az okosság és lelki bölcsesség ma is szebb, mint a ruzs és puder illata.

H. Ó.

Mátyus István diaeteticája

Irtá: Marschalko Teofil

Pontosan százötven esztendővel ezelőtt történt, amikor II. József császár, a kalapos király igyekezett felverní feudális álmaiból a monarchiát. A budai várpalota nádori estélyen összedugta bodros fejcsékéjét néhány szépséges ifjú dáma és úgy hallgatták egyik daliás gavallérjuk szonoklatát.

— Az udvari és városi kisasszonyok azért betegeskednek, mert nem mozognak elégségesen. — Micsoda? Ki mondja ezt? — Miért mondja? — röppentek el a kérdések a menüette muzsikás, rozsaillatos teremben.

— Mátyus István nevű transzilvániai tudós mondja ezeket a szavakat most megjelent furcsa könyvében — nevetett a gavallér, majd nagyon komolyan hozzátette:

— De ezt a furcsa könyvet el kell ám olvasni mindenkinek, mert ilyet még nem irtak Magyarhonban.

Mélyet bókolt és táncbavitte a nádori estély egyik szép kisasszonykáját és mosolyogva sugta a fülébe, hogy a táncot is igen dícsőíti a könyv, amennyiben azt írja róla, hogy az illedelmes tanc mind a testet, mind az elmét a legszebben gyakorolja.

Igazá lett a nádori estély daliás táncosának. Alig hagyta el a sajtót Mátyus Istvánnak, a nagytekintélyű nemesküküllői és maroszéki fizikusnak Pozsonyban Landerer Mihály költséggével és betűivel készült hatkötetes Diaeteticája, máris országos hírre tett szert.

A régi barokk világszemlélet emberei: a bécsi testőrök épúgy, mint a transzilvániai határőrök, tisztai kismesek épúgy, mint a magas hivatalokat viselő mánások, az egyetemek és nemesi akadémiák nagytudományu tanárai, ámulva lapozgatták azt a különös művet, amely éppen akkor féltéken meginduló új törekvésekben kitűnő talajra talált.

Míntha egyenesen a Diaeteticára várt volna

a korszellem. Pedig mindenhez inkább hasonlított az akkoriban heves vitákra is alkalmas adó vaskos könyv érdemes szerzője, semmint holmi ujjító és forradmárkodó személyre.

Kedélyes kerek koponyáján csak olyan loknis, copfos, fehér selyemmámsis parókat viselt, akár a többi megyei urak, sőt csipkezsabója és világos hosszú posztókabátja sem hagyott kifogásolni valót. Tradíciók tempós embere volt Mátyus István, Muresutrida- és Cluj vármegye tudós orvos-doktora, akinek csak igen kevés ideje maradt egyébre, minthogy óriási körzetében betegeit látogassa. Ezt a kevés időt azonban arra használta fel, hogy megírja az első magyar nyelven írott testnevelésről, testkultúráról szóló könyvet.

Úttörő volt, de mindenáron ujjító. Szószoros értelemben vett késői renaissance lélek, aki a klasszikus sportokat próbálta visszaemléni régi magaslatukra. Ami egészen újat hozott könyvében, az pedig méltán megérdemli sportszerető késői utódainak hódolatát. Modern szemmel nézte és propagálta a mai sport alapját, a szabadterei játékokat, sokkalta modernebb szemmel, mint még a mult század végén is uralkodó általános elterjedt német torna-rendszer. És ma, amikor a sport egészségét már az államhatalom intézményesíti a kötelező sportorvosi vizsgálattal, megható tisztelettel tekinthetünk vissza arra a csendes, elvonult életű magyar körösvosra, aki már 150 esztendővel ezelőtt minden sportot orvosi és egészségügyi nézőpontokon keresztül mérlegelt.

Ő volt az első ember, aki a hizás ellen a testgyakorlást ajánlotta, abban az időben, amikor még nem volt szégyen, sőt tekintély a pocak. Jó Mátyus István talán maga sem hihette, hogy a Diaeteticájában terjedelmesen tárgyalt, akkor egészen újszerű soványítási probléma másfél évszázaddal későbbben egy egész kornak legjellemzőbb, legáltalánosabb problémája lesz.

„A reggeli sétálás ajánlatos azoknak, akik nem akarnak meghízni, vagy testük súlyából akarnának letenni” — inti meg az emberiséget, nem is sejtve, hogy a szerzetes megajánlott cél érdekében milyen válogatott önkínzásokkal harcol majd egykor egy késői nemzedék.

Katona Jenő:

Az aszfalt apostola

Egy nagy életnek, helyesebben szólva egy nagy életprogramnak rajza Sonnenschein, Berlin híres apostoláé. Az egyház szociális arcának apológiája ez a könyv.

Ára 40 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunknál.

LEVÉL

egy ifjúsági munkatáborból

Kedves Szerkesztő úr!

Mindenekelőtt bocsánatot kérek, amiért ceruzával írok, de tintával írni padlóra-helyezett ulazótáskán kissé nehezebb volna, ugyanis az ulazótáskámat neveztem ki ír-asztalnak.

Most odakünn zuhog az eső és így nem mehettünk ki dolgozni. Ez szörnyen bántja a fiúkat, mert már annyira hozzászoktak a munkához, hogy nem tudnak megenni nélküle. A kényszerszabadságot használok tehát ki hosszabblelkű levél-trásra, hiszen tudom, hogy a Szerkesztő úr mennyire kíváncsi a bratcai előképzős munkatábor életére.

Nem tudom, hogy a Szerkesztő úr kelt-e már föl reggel 5 órakor? Hát ha nem, akkor változtassa meg eddigi életrendjét, állíttasson ablaka alá egy nyugdíjazott ezredtrombitást s ezzel az eleven ébresztőórával harsonáztassa fel magát a fent jelzett időben. Mert szavamra mondom, hogy megéri. Kiváltképpen itt Bratcán a bihori hegyek kies völgyecskéjében.

Mi már alig várjuk reggelenként, hogy megszólaljon az almok fátlyát fellibbentő trombitaharsogás. Valamelyik reggel a kürtöst meg is vesztegettük, hogy legalább egy félóránál hamarabb keltsen fel bennünket.

Ebredés után átvonulunk a fürdőszobába. Teteje kék égbolt és fürdőmedencéjét még a mesebeli kiskirály is megirigyelné, mert alja hamisítatlan gyémánthomok — s mit mondják: még igazánda halacszkák is úszkálnak benne. Mi ugyan már mibe sem vesszük ezt a csobogó medencét és akármilyen csillogó is a vize, bizony étkezés után belemossuk az edényeket és az evőeszközöket.

Reggeli idillünket mindig megzavarja a teázásra hívó trombitaszó. Hogy is ne lennénk mérgesek, amikor szinte erővel kínálják a rumos, citromos és tejes teát, ki ahogy kívánja. Hídba tiltakozunk, hogy meglegszünk mi vele akkor is, ha csak egyszerűen borkövel izestíve adják az asztalra. Azt meg éppen nem bírjuk elviselni, hogy a sok cukortól szinte szájunkhoz ragad a teáscsésze.

A sütemények felét otthagya „lógunk” ki az étteremből s versenyt futunk a szerzőmunkatáborig. Itt kapát, asót, csákányt, gereblyét, veremvágót és targoncát ragadva felsorakozunk és kivonulunk a munkahelyünkre.

Egyik csoport a Crisre indul kavicsot válogatni és homokot rostálni; Bratcaból hamarosan világváros lesz, mert ezzel a falu piacát kövezzük. A társaság másik része, a hegyen levő temetőbe épít utat. Itt a legkönnyebb a munka, a hegy aljából kell feltalicskázni a követ és lefele tolni sem kell az üres targoncát. A harmadik csoport, — amelyiknek szerény személyem is tagja, — a fatutól néhány lépéssnyire levő kis dímbe-dombos folyóparti legelőből futballpályát készít a sportkedvelő bratcai fiataloknak. Hír szerint, ha az idén készen leszünk a sportterrel, akkor a „Bratcai Futball Club” már jövőre résztvesz a Közép-európai Kupa küzdelmeiben. Mi részünkről természetesen legnagyobb készséggel igyekszünk rajta, hogy vágyuk teljesüljön. A pályának szánt helyet szakzszerűen niveláljuk s a kavicsos dombokat olyan hangos csákánycsapkodással tántetjük el, hogyha a Niagara mellettünk zuhogna, a mi szerény munkánk zajától, zúgásából mi sem hallatszana.

Pihenés közben rá-rá gyujtunk egy

cigaretára meg egy jó nótára, bemárkózunk néhányszor a mellettünk folyó Cris vizébe. Déli tizenkét óráig dolgozunk így. Egyetemi hallgatók, kispapok, most végzett tanítók, felsőosztályú, középiskolások és más „nadrágos” fiatal emberek úgy kezelik az asót, csákányt, lapátot és olyan szakértelemmel „nivelelnek”, mintha mindig ezt csinálnák volna.

A sajtót Szikszay Sándor bardtommal, az oradeai „Estilap” munkatársával képviseljük. Kérdezték tőlünk, hogy mit keresünk itt; mire mi természetesen azt feleltük, hogy lapunk küldött ki helyszíni tudósításra bennünket.

„Munka után édes a nyugalom”, mondja a közmondás. De a nyugalom csak akkor zavartalan, ha előbb követelődő gyomrunkat lecsillapítjuk. Szép árnyas kis kertben ácsoltak számunkra az első csoport asztalozói ebédlőasztalokat.

Étkezés előtt vigyázba állva imádkozunk, majd kettes sorokban elvonulunk a gulyáságyúk előtt. Szabó néni — a szakácsnénk hatalmas merőkanálával, megtölti edényünket a jól elkészített étellekkel. Nem valami kis gond 106 éhes fiatalember számára főzni és Szabó néninek mégsem okoz ez nagy fáradságot. A munkatábor parancsnoka — és mi is valamennyien meg vagyunk etegedve Szabó néni munkásságával s el is határoztuk, hogy hálából előterjesztjük „a legmagasabb előképző kitüntetésre”.

Az edényeinket magunk mosogatjuk el — amint már említettem — a folyóban. Valamelyik nap megrökönyödve vettük észre, hogy miközben mi mosogatunk — kicsivel feljebb — egy fürdőző társaság lubickol a „mosogató társaságban”. Persze nem hagytuk szó nélkül s meglepeltettük a „Farkas és a bárány” meséjét. Végül is kiszálltak a társaságtól és nyugodtan mosogathattunk tovább.

Ebéd után aztán pihenhetünk délután négy óráig. Ez a hivatalos munkarendünkben is mint alvásidő szerepel. Négytől hétig — nehogy az ebéd megfeküdjön a gyomrunkra, kivonulunk a gyakorlótérre s fegyverfogásokkal, testgyakorlatokkal fejlesztjük izmainkat. A sportemberek sem panaszkodhatnak, mert a börtöly után is szaladgálhatnak kedvük szerint. Estére aztán nemcsak az ebédet rázzuk le, hanem még a vacsorának is helyet csinálunk. Vacsora után még végigsétálunk néhányszor a bratcai korzón (ha éppen nem vagyunk sorosak az utcseprésben) és kilenc órakor pihenésre térünk.

A mi hálótermünk s egyben nappali szobánk a falu Domokos Péterrel elnevezett kultúrházának nagyterme. A többiek részben a jegyzőségen, az iskolában és néhányan magánlakásokban laknak. Magam is jelentkeztem kinnlakásra, azonban csak azoknak adtak rá engedélyt, akiknek rokonuk van a faluban. Így aztán azt mondta az őrnagy úr, hogy akkor jelentkezze, ha majd lesz rokonom a faluban. Mivel egyelőre még nem szándéksom házasodni, a kinnlakástól így elestem.

Mintás rend waldokdik azonban a közös hálóteremben. Két oldal a fal mellett deszkával elkerített helyen állnak az ágyak — illetve itt van leszórva a szalma. Előtte az ulazótáskák, ládák, bakancsok, katonásan „glédában”, a falbavert szegen kabátok, előképzős ingek, sapkák lógnak s alattuk előképzős ifjak horkolnak. Egész éjszaka a soros ör (planton) vigyáz álmunkra; így nem kell rettegnünk a hegyi rablóktól és a kőborkutyáktól.

Vasárnap kirándulásra megyünk valahova a környékre. Majd erről is beszámolok a Szerkesztő úrnak.

Most azonban kénytelen vagyok hirtelenben befejezni ezt a leveletemet, mert gyülekezőt zengedez a réztrombita.

Szeretettel üdvözlő munkatársa:

Marjaiaky Sz. Tibor

Mátyus óvatosan vezeti el olvasóit az akkori időkben oly kevésbé ismert egészséges testgyakorlás területére.

Először csak a sétálásról, hajókázásról, szekerzésről, táncolásról, a sok ülésnek és állásnak ártalmáról, a testnek mozgásáról ír 1787-ben kiadott könyvében, később áttér a régi görög sportok és játékok részletes megbeszélésére, hogy végül összefoglalja az akkor még kevésbé ismert egyéb testgyakorlási lehetőségeket is.

Sok-sok örökérvényű megállapításával Matyus nagyon is megkönnyítette a hasonló alapon nyugvó új rendszerekre való áttérést.

De nézzük, miképpen irt másfélszázad előtt megjelent művében a testgyakorlásról Matyus István? A legszembetűnőbb a szabadtéri játékok lelkes ismertetése.

„A mieink — írja a tenisz óséről — a régiek tollisa helyett azt a kis ballont vagy tollas labdát vették fel, melyet a kényesebb Uri Asszonyok ditséretes testgyakorlásból a jó magas palotákon egymással szembe tapadoztatnak.” Néhány oldallal tovább: „Más két nemei a laptáknak, úgy mint a falusi nagy, keményebb és puhább kis kézi lapták, a tavaszi engedelmes időnek felderülésével az ifjak és gyermekek között nem kevés haszonnal sokképpen gyakoroltnak. Jelesebb nemei: a kiütő, bennfogyó, kézre körüli hánnyó, lovas felkapó”.

Mennyi ósét ismerjük meg ebben a felsorolásban a modern labdajátékoknak s mennyire felismeri Matyus már akkor jótékony sportbeli hatásukat, amikor ezt írja:

„Az a serény vigyázás, ide-oda való hajladzás, ugrálás, mellyel a laptának való kiugrásban, mind elkapsban, belőle való kiugrásban a jó laptások élnek, nemcsak a testnek minden egyéb gyakorlások felett való könnyű serénységet, az e' ménék leggondosabb vigyázását és mesterséges maga fel-találását, valamint okvetlen megkivánják, úgy azokra mind a testet, mind az elmét minden azt terhelő gondok és fáradságok nélkül legszebben előre el is készítik: az erőkölcset s-mmiképpen meg nem vesztegetik, se egyéb csalárdásra utat nem nyitnak.”

Hogy az akkor divatos sportokkal, mint lovaglással, vívással, voltizással, táncal és klasszikus ókorból ránkmaradt testgyakorlási

ágakkal részletesen foglalkozik Matyus, az természetes. De ki gondolt volna akkoriban a kemény hidegben üzött annyira áldásos téli sportok lehetőségeire? Matyusnak erre is kiterjedt a figyelve.

„A Commotio, vagy a testnek mozás által való gyakorlása — állapítja meg bátran — a híregnek előzésére, vagy belénk nem bortsátására minden eddig előszámlált eszközöknél többet tehet. Gyalogos, vát vágva, vagy csépelve, nemcsak meg nem fáznak, hanem szerősebb tésbe is gyakran megizzadnak a nem rastelekedő emberek. Csudánya és mulatsággal nezzük, miként melegítik a hó tetején is magokat sáboknak földhöz való verésével, kezeiknek hánnyásával-vetésével, egybekapcsolásával és serény öszesurrolásával az ügyesebb kocsiok és künttelező juhászok. Ez a neme a melegítésnek a szobák és kontósok melegítésénél annyival hasznosabb, hogy szabad, friss aerbe mégyn véghez és éppen azokba a részekbe, melyeket a hideg erősebben ástromol: és hogy nemcsak el nem puhítja a testet, hanem inkább hatalmason erősíti. Az ilyen Commotiókból melegülő személyeknek eleven, friss, piros-teljes ábrázatjuk, virgome, erős testek és állandó jó egészségek bővségezen bizonyítja”.

Nem hanyagolja el a tudós „fizikus” olyan testmozgások megtárgyalását sem, amelyekett akkor az egyszerű népréteg tisztán szórakozásból üzött. A tekézésről is van néhány érdekes megállapítása.

„A tekézés és gollyóbis teapás kiváltképpen való módon a karokat, a mejjet, a derekat gyakorolják s következképpen erősítik is. Midőn pedig a vért és a spirituszokat a felső részekre huzzák és ottan felmelegítik, sebes folyásra indítják, akkor a gyomrot a tüdöket és az agyvelőt nagyon keményítik”.

A mai ember fülében talán kissé mulatságosan csengenek ezek a „Dietetica” híres könyvéből merített idézetek, de ha az akkori kezdetleges stízlálással megalkotott mű lényegét nézzük, bátran állíthatjuk, hogy Matyus a klasszikus kor testkulturájának nyomán haladva, kitért a modern testnevelésnek mindaddig hét lakattal őrzött kapuját.

A nyitott kapun a szabadtéri sportok nap-sugaras levegője tört diadalmas utat magának.

Asszonyok dolga

Időszerű befőzések

A cukorral való befőzésen kívül igen fontos minden háztartás számára a főzelék és savanyúság eltevése. Ezeknél a konzerválásoknál több fontos szempontot kell szem előtt tartanunk. Elsősorban az eltevésre szánt zöldségfélének nemcsak frissnek és sértetlennek kell lennie, hanem jóízűnek is. Ugyanis valaminek az úgynevezett fűzén sem a jó ecet, sem a fűszer nem javít. Találunk rágós, keményhájú paprikákat. Ezek eltevése sem válnak porhanyóssá, éppúgy az erős paprika eltevése is megőrzi csípősségét! Az uborkánál ügyelnünk kell arra, hogy keserű ne kerüljön a konzerválandók közé. A zöldbabnak is fiatalnak, nem szállkásnak kell lennie, hogy télen is finom legyen. A görögdiinnye héja, amely a legkitűnőbb cukorgyümölcsök egyike és olesó — szintén csak akkor lesz igazán finom, ha maga a dinnye is jóízű volt. A sárgadinnyénél ez még fontosabb szempont, mert csak a finomízű kantalupdinnyehéjat érdemes eltenni és az alább közölt

vegyes dzsem is csak akkor lesz különlegesen finom, ha a benne levő dinnye aromás volt. A siker második feltétele a jó ecet és a belőle ízesen készített ecetpáca. Az ecetpáca mindig mustármagot tegyünk, ami kitűnő ízt ad. Végül a felhasznált víz sem közömbös. Ecetes eltevésekhez, de különösen vizes uborkához a minél meszesebb víz a kívánatos. A znaimi uborka világhírét annak köszönheti, hogy különleges ropogós marad, ami az ottani meszes víznek tulajdonítható. Tököt házulag eltenni sóban szoktak. Sok helyen vidéken bemeszelik a tököt és az még húsvétkor is fogyasztható. Hasonló az eset az uborkasalátának eltett uborkánál. Kiáztatjuk a sóból napokon át, de bizony, az — sós marad! Azonfelül tápértéke a semmivel egyenlő, hiszen csak emészthetetlen cellulózereszei konzerválódnak. Alább olyan kitűnően bevált eltevési módokat közlök, amelyek aztán nem szolgálhatnak kellemetlen meglepetéssel, hanem megérdemlik a pénzt és fáradságot.

A konyha körül

Zöldbab eltevése. A zöldbabot hosszában vágjuk el több részre vagy átdaráljuk. Több vízben megmossuk. Most vizesen tiszta lábosba tesszük és tiszta fakannállal kevergetve, gőzöljük úgy, hogy kissé megpuhuljon és ne legyen nedves. Betöltjük az üvegekbe. Ecetes vizet forralunk só nélkül és ha kihűlt, ráöntjük a zöldbabra, ügyelve arra, hogy jól befedje. Lekötjük és alaposan kigőzöljük. Lekötés előtt tetejére egy makkakanál benzoosavas nátriumot teszünk.

Tölténi való paprika eltevése. A húsos paprikát kimagozzuk, jól kimossuk, lecsepegtetjük és nagy edénybe téve, minden paprikába egy evőkanál sót teszünk és éjjelen át így állni hagyjuk. Laposra összeesnek és másnap így rakjuk be őket az üvegbe. Tetejükre még egy marék sót teszünk, hogy a paprikát elfedje. Lekötjük és a száraz kamrába állítjuk. Télen használatkor a sót kikaparjuk (cészébe eltéve paprikához stb. elhasználjuk) a paprikát langyos vízben külön-külön kimossuk és két napig áztatjuk, gyakran váltva a vizet.

Paradicsompaprikalekvár. A paprikákat megmossuk, kimagozzuk, felszeleteljük, besózzuk és éjjelen át állni hagyjuk. Másnap puhára főzzük, áttörjük, sűrűre befőzzük. Kis bőszájú üvegekbe merjük, hóllyagpapirossal kötjük le és erősen kigőzöljük. Használjuk: pörköltfélékhez és pikáns szennvicsre, gyermekeknek vitamintartalma miatt, vajkekenyérre

Vegyes dzsem. Egyenlő súlyban veszünk gömbölyű szilvát, érett körtét és sárgadinnye belét. Megtisztítjuk, elvagdossuk és együtt tesszük fel főni. Ha jól elfőtt, de az egyes gyümölcsök azért darabkáiban maradtak, egy kilóra 30—40 deka cukrot számítva, hozzáadjuk a cukrot és készre főzzük.

Szilvadzsem. A magvaváló szilvákat leforrázzuk, lehúzzuk a héját és elvágjuk. Az így lemért gyümölcs kilójára 35 deka cukrot számítunk. A cukrot parányi vízzel fehérre és vastagra forraljuk, beletesszük a szilvát és elkészítjük.

Görögdiinnye cukorban. Lehámozzuk a görögdiinnye héját, belül a piros részből valamit rajta hagyunk. Izléses szeletekre vágjuk és azokat ecetes vízben félpuhára főzzük. Lemérve egy kilóra 80 deka cukrot véve, kevés vízzel szirupot készítünk, teszünk bele karikára vágott citromot és kevés szegfűszeget. Ha sűrű és forr a szirup, beledobjuk a dinnyét és vele főzzük. Ekkor üvegesedni kezd. Egyenként szedjük ki ezüstkanállal az áttetsző darabokat és amikor mind kivettük a cukorból, a szirupot sűrűbbre beforraljuk, ráöntjük a dinnyére, lekötjük és elrakjuk.

A KERTBEN

Itt járt a kertben zajtalan,
A kertész látta hajnalban:
Az utakon lépésnyomok,
Típort homok, tépát virágok,
Gurult alma, héjában rágott,
S zuzott füvecskék mindenütt,

En is hallottam valamit,
Kérdeztem is, jaj, ki van itt?
De a kutyám meg se moccan,
A kerítés meg se roppant,
A kavics nem is sirt fel,
S nem sirt a virág szirma sem,
S nem jajgattak a füvecskék.

Csak később, később alkonyatkor,
Füvecskék gyűltek fönn az égen
És elröpültek Dél felé...
A legszebbik málnabokor,
Fonnyadt levelet hullatott
Kinyújtott ujjam közé.
És az őrtálló nyárfalomb,
Ezüstóhajjal rámhajolt;
Az utra ezüstport szitált.

Itt járt a kertben zajtalan,
A kertész látta hajnalban:
A haldeklő hortenziát.

SZONDY MARGIT.

Gomba ecetben. Egy kiló gombához veszünk fél liter ecetet, negyedliter vizet, két deka sót, borsot, egy marék mustárlisztet. A gombákat megtisztítjuk és tiszta vízben egyszer felfőzzük. Lecsepegtetjük szitán és üvegekbe rakjuk. — A felfőzött felyadékat lehűtjük, a mustárlisztet mulzsákban főzzük vele és így tesszük az üvegbe. Lekötjük és 10 percig gőzöljük a gombát. Télen, használat előtt elmoszuk és salátának adjuk hús mellé, esetleg majonézzal elkészítve, ami nagyon különleges.

Mixed pickles. Vékony sárgarépát kockákra vágunk. Igen apró, éretlen kukoricacsevecskéket, picike szép uborkákat, mogyoróhagymákat, zöld paradicsomokat, apró paprikákat, gyenge kis zöldbabot jól összekeverjük, mély tálba tesszük és lobogó forró vízzel leforrázzuk. Jó borocetben főzzük egész borsot, szerecsendiót, elvágott tormát, tárkonyfűvet, kaporot, egy üvegre való mustárt, sőt, izlés szerint cukrot és kanálnyi pástétomfűszert. Félóra főzés után szitára teit ruhán átszűrjük ezt a levet, újból felforraljuk, habját leszedjük. A zöldségféléket kiszedjük abból a vízből, amelyben a leforrázás után két óráig állt, szépen elrendezve ezüstvillával kisebb üvegekbe rakjuk. Ráöntjük a levelet, lekötjük és laasu forrással 20—25 percig gőzöljük.

A kenti hercegi pár Lengyelországban.

Mint ismeretes, az angol hercegi pár kelet-európai körútján ellátogatott Lengyelországba is. Képünk Krakkóban készült róluk, ahol lengyel arisztokraták társaságában sétált tettek a városban.

Beleg város

Írta: Papp Jenő

Berck-Plage, augusztus hó.

Sebastian Michelet úr, párizsi ékszerész, kiadta angolkóros kisfiát volt dajkájának, aki eredményes párizsi működése után szűkebb hazájába, Berck-Plagera, az Atlanti-óceán partjára vonult vissza. Berck-Plage ekkor még jelentéktelen halászfalu volt, szétszórt telep a dűnnák között. A sárga homokdombok a szél parancsára gyakran változtatták helyüket, a nép nyomorgott és egész Franciaországban senki sem gondolt arra, hogy a tengerben itt fürödni is lehetne. A tengerben csak a halászok kutattak a sovány falat után. Sebastian Michelet úr ékszerész nem tudott elszakadni régi mesterségétől, imádta a gyermekeket s mikor falujába nyugdíjba vonult, klienseitől, a párizsi családoktól, amelyeknél húsz éven át ringatott különféle csecsemőket: kért néhány nebulót, hogy ne unatkozzék. Igérte, hogy hallal, levegővel és jó szóval bőven tartja majd az apróságokat, akiket elküldenek hozzá vidéki üdülésre. Ezen az alapon ment bele az ékszerész is, hogy a kis François, akiről már az orvosok is lemondtak, ha már olyan nagyon szerette a dadáját, menjen ki hozzá három hónapra. Kocsira tették a nyomorék gyermeket és elvitték a dűnnákra. A tehetetlen François a dajka a többi egészséges gyermekkel együtt kivitte a tengerparti homokra. Délben érte ment, délutánra megint kivitte a sivatagba a napra, ahol mindig fúj a szél. A harmadik héten a nyomorék François a többi gyerekekkel együtt hazament ebédelni. Igaz, hogy négykézláb mászott a dajka házáig, de tény az, hogy nem a dajka vitte haza az ölebe, hanem a gyerek maga jelent meg nevetve az ajtóban és jókedvűen enni kért. Ettől a naptól kezdve a dajka érte se ment, a puha homokban a gyermek mindig hazamászott, míg egy szép napon már két lábra állva tette meg az utat hazáig. A vakáció után a gyermek saját lábán szállott ki Párizsban a postakocsiból.

*

A szülőknél szemük-szájuk elállt a csodálkozástól s valamennyi ismerősüknek elbeszéltek, hogy a berck-plagei dajka másoda különös javasasszony. Ráfogták, hogy dörzsöléssel, fűvekkel, hókusz-pókuszokkal meggyógyította a fiúkat. A következő években a dajka egyre több csont-beteg gyermeket kapott s a legtöbbjét egészségesen küldte vissza. Az orvosok is felgyűltek, a dajkát Párizsba rendelték, kikérdezték s olyanok is voltak, akik felelősségre vonták: mondja meg őszintén, mit csinál ő ott kinn Berck-Plage-on az angolkórosokkal?

— Kicsapom őket a tengerparta, a napra. Semmi mást.

A csodás hír azóta a világ legérdekesebb városává tette ezt a pusztaságot. Megállapították, hogy Berck-Plage-on olyan erők az ultraviolet sugarak, mint sehol másutt a földön. Ma már különvonatok hordják Berck-Plage-ra a fekvő gyermekeket és felnőtteket. Az állomáson gumikerekű tolókosik százai várakoznak, türelmes csacsifogatokra, fedeles homokfutókra rakják át a fekvőbetegeket, akiket innen a gyógytelepre visznek, ahol Párizs városának már ezerégyas, hatemeletes közkórháza van. Az üzletek ajtajában nincs küszöb, azért, hogy a tolókosin közlekedő betegek be tudják tolatni magukat a boltokba. Egy város épült tel küszöbök nélkül. Lépcső sincs sehol. Legfel-

Kühár Flóris:

**Barlangok, síek,
kupolák** Ara 40 lei és portó.

Tanulmányok és utijegyzetek.

Kapható könyvtárszolgálatunkban.

BÉCSI VÁSÁR

1937 szeptember 5 - 11-ig.

Technikai és mezőgazdasági vásár szeptember 12-ig.

Középeurópa nagy vására

Kiállítók 20 államból. — Vevők 72 országból.

Jelentékeny utazási kedvezmények a román, jugoszláv, csehszlovák, magyar és osztrák vasúton, a Dunán, a Fekete tengeren, valamint a légitársaságokban. Vizum nincs. Vásárigazolvánnyal és útlevelel szabad határátlépés Ausztriába. Csehszlovákiában átutazóvizum sincs. A magyar határnál a vásárigazolvány alapján adnak átutazóvizumot. Mindennemű felvitágozást, valamint vásárigazolványt (darabonként 150 lei) kaphatják a

Bécsi Vásár r. t.-nál, Bécs VII.,

valamint a képviselőteknél:

Oradeán: „Európa“ Román Nemzeti Utazási és Idegenforgalmi vállalat, Banca Dacia Str. Regele Ferdinand 9. és Wagons-Lits // Cook S. A. Bulevardul Regele Ferdinand No. 2.

jobb lift. A tolókosikra mozgatható tükröket szereltek fel s a béna lábú beteg, aki mozdulatlan alattal fekszik a guruló kocsin, ezeknek a tükröknek a segítségével tekinthet szét az utcán. A moziba tolókosin érkezik a közönség s a mozi már ennek megfelelően épült széksorok és páholyok nélkül. A betegek fekvő nézik a filmet, a tükreik segítségével. Némelyik már fel tud ülni. Valóságilag egész kórház vonul be így a mozi nézőterére, a tolókosik glédában sorakoznak, szorosan egymás mellé, mint a napozókban az egészségesek nyugszékéi. Este a bistrokban és a kávéházakban ágyban fekvő jelennek meg a betegek, akik tele vannak életvágyal. Betolják őket a bárókba, ahol zene szól s ök hasalva vagy hátton fekvve élvezik a hangulatot. Szép fiatalasszonyok hasálnak a mozgó hordágyon, mellettük az alacsony kávéházi asztal, az asztalon ital s az asztal mellett ül egészséges férjük. Vagy fordítva: a beteg férj fekszik a kocsin s az asszony ül az asztal mellett. A magányosokat ápolók tolják ki a kórházra szórakozni. A szegényeket barátai segítik hozzá a mulatsághoz. Akik már tudnak járni, azok öten-hatan összefogóznak és a széles utcán egymást támogatva lépdelnek vidám kacsagások közben.

*

A villákat is nekik építették, a betegeknek, óriási terraszokkal, hogy kifeküdhessenek a szélre és a gyógyító napra. Itt a szél hozza és jelenti az ultraviolet sugarak érkezését s a betegek lesik a szelet, kétségbeesnek, ha szélcsend van, síránkoznak, hogy ők emiatt nem jognak meggyógyulni. Ez magyarázza az itteni penziók elnevezését is, mint például az egyik: „A bömbölő szélhez“ (Hurle Bise). A betegeknek egyetlen álmuk és vágyuk a szél, amely a csodatévő sugarakat hozza. Aki nekik huzamosabb időt szükséges itt tölteniük gyógyulás céljából, azok gyakran véglegesen Berck-Plage-ra költöznek. Vannak kereskedők, akik eladták Lyonban boltjukat és Berck-Plage-on nyitottak üzletet. Apácák telepedtek le itt, egyesületek és városok vettek telkeket és rendeztek be modern gyógyintézeteket. Hivatalnokok helyezték át magukat ide, a beteg családtag kedvéért. Ninon Vallin, a neves operatőresznő egyik nyilatkozatában azt mondta, hogy már csak azért él és vállal szerepeket, hogy Berck-Plage-on meggyógyítsa két beteg gyermekét. Egy párizsi mozi Berck-Plage-ra költözött és itt nyitott filmszínházat. Rosszul fejlődő gyermekek százait hordják a rejtélyes sugarak alá, amelyekről ma sem tudják biztosan, hogy miért éppen a tengerpartnak csak ezen a pontján ilyen áldásosak s azt sem, hogy a víz, a nap, a homok adja-e a gyógyító elemet vagy a szél hozza magával vala-

honnét. Gyönyörű fiatal lányok és egészséges felsőtestű fiúk százai gurulnak bele a széláramlatba, amikor hánykolódnak a tenger és üvölt az orkán. Félkarú férfiak és frissen operáltak sétálnak állandóan a szomorú városban, mert ezek a fényes sugarak az új sebeket is kitűnően gyógyítják. A lábadozók pedig bottal biccegnak, sántítanak, természetesen a nők is. Nincs hiúság, itt mindenki beteg, nem szégyellik egymás előtt szerencsétlenségüket. Még a fodrász is angolkóros volt, a manikűrös kisasszony is és a bárzenész is. Kint a homokon a betegeknek külön könyvtárak van, amelynek polcaihoz odatolhatják kocsijukat és így válogathatnak a kötetek közül.

Egészséges ember elfogódottan jár ebben a szörnyű városban nem mer itt foglalatot enni s nem mer egy feketét inni. A betegek nem szívesen fordítják feléje tükröket. Csak mikor már messze járunk, mi egészségesek, akkor villan valami a hátunk mögött: száz tükrösen nézi sóvárogva az egészséges lábak mozgásának egyenletes ritmusát. S ha megfordulnak, száz tükrő fényugara csapódik el rólunk. És összeszorul a szívünk, amikor este a kivülégitott éttermekben itt látjuk a gazdag betegeket, ezüstök és kristályok között, tolókosin, fölöttük szikráznak a csillárok s melléjük alacsony vödrökbe odaszorították a jégbehűltött bort és pezsgőt. Mert erről nem mondanak le; rettentően akarnak élni.

Kerestem a küszöbnélküli városban annak az egyszerű dajkának az emlékművét is, de sehol sem találtam.

Augusztus 15-ig

még befizetheti félévi előfizetési díját és részt vehet az alábbi értékes nyeremények kisorsolásában:

I-ső díj: Az ősz folyamán megrendezendő olaszországi ut fele költségének megtérítése mellett a nyertes résztvesz gyönyörű utunkon. Esetleg az ugyancsak ősszel megrendezendő párizsi uton vesz részt mindössze 4000 lei költséghozzájárulás megtérítése ellenében.

II-ik díj: Egy heti nyaralás a Fekete-tenger melletti Constanța, esetleg egy heti nyaralás Episcopesti gyógyfürdőben.

III-ik díj: Egy darab negyedes sorsjegy, négy osztályon keresztül érvényességgel.

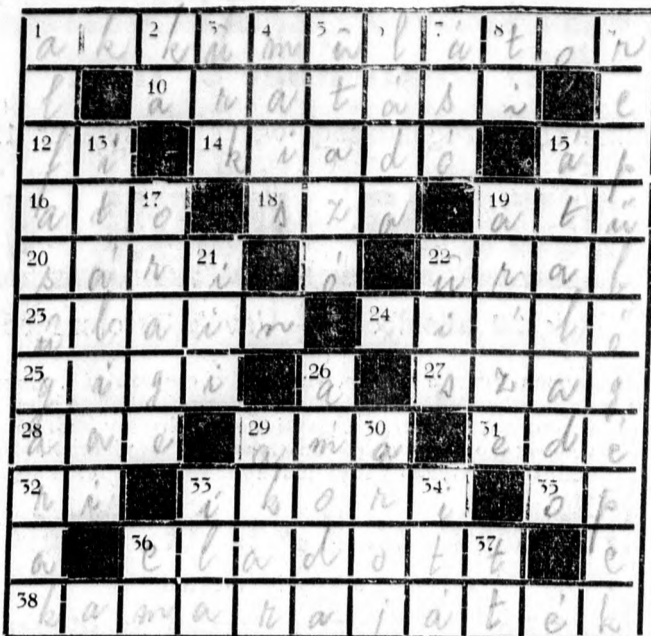
IV-ik nyeremény: Egyéves ingyenes lapküldés, 1938 január 1-től kezdődőleg.

V-ik nyeremény: 10 nyertes között 1-1 világhírű regény kerül kisorsolásra.

Ne késlekedjék átutalását már most teljesíteni.

KERESZTREJTVENY

28. (271.) szám.

Beküldendők: Vízsz. 1., 10., 38. és függ. 1., 9., 26. sorok.

Beküldési határidő: augusztus 19.

Vízszintes sorok:

1 Villamos energiát gyűjtenek benne. 10 Az Alföldön nagyon elterjedt mulatság. 12 Fiu. 14 A házakon látható kiírás. 15 Visszafelé, köszöntés. 16 M-el a végén a testek legkisebb része. 18 ...bó. 19 Varróeszköz névelővel. 20 Női név. 22 Hatalmas hegység. 23 Képviselő neve. 24 A szemre mondják. 25 Két hasonló szótag. 27 Illó olajból, gázokból terjed. 28 „Szarvasles” magánhangzó. 29 Amaz. 31 Férfi ékezet nélkül. 32 Sir. 33 M-el időhatározói kérdőszó. 35 ...ium (kábitószó). 35 Kiárusított (ékezetthibával). 38 Kisszinpapot igénylő színmű.

Függőleges sorok:

1 A rádium sugárzásának tulnyomó nagy részét teszik. 2 Kicsinyítő képző. 3 L...ó (vidám, jókedvű gyermek.) 4 Francia ellentétes kötőszó. 5 Vigéc. 6 A csomagolás egyik faja. 7 Fontos kerti eszköz. 8 Személyes névmás. 9 A modern kor legnagyobb vívmányai. 13 Olasz. 15 Átadó. 17 Zivatar, franciául. 19 K...net (a görög színpadon is előfordult). 21 Egyforma betűk. 22 Francia férfinév utolsó három betűje. 26 Oda. 29 Az ember általános tulajdonsága. 30 Visszafelé: mindenki törekszik erre. 34 Így, latinul (fon.) 36 Be-

tü, ahogyan kimondjuk. 37 Egyforma mássalhangzók.

A 26. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Herkulesfrüdd. Avarok. Zanzibar. Sarkifény. Handabandázás. Erebus. Rollinat. Ósnyomatvány.

Helyesen megfejtették: Csutak Mici, Páll V. Géza, Simon Mária, Páll Jenő, Szabó Józsefné, Oberst Béla, Ráduly Gyula, Dombrády Gyula, Dombrády Dóra, ifj. Dombrády Gyula, Csavar Endre László, Csordás Juliiska, Csibi Lenke, Szebeni Gerő, Medvés Margit, Singer Katalin, Kerekes Jolán, Papp Mózes, Lázár Béla, Gubody Margit, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády József, Dombrády Ferenc.

A rovatvezető üzenete

Sz. G. (Gheorgheni.) Rendkívül sajnálnánk, ha régi, kedves megfejtőink közül kimaradna. Nevének kimaradása azért történt, mert a rovat vezető akkor másirányú elfoglaltsága miatt nem tudta kellő pontossággal ellenőrizni a kiszedett nevsort. Bocsanat ezért a kihagyásért. — R. Gy. (Gheorgheni.) Levélben válaszoltunk. Üdvözet.

Japán csapatok vonulnak a frontra.

Érdekes képünk Tokió egyik főutvonalán készült, amelyen a japán csapatok nagy lelkesedéssel vonulnak fel, hogy a kínai frontra menjenek.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén, Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.

Főtiszteleendő Plébánia Hivatal

Tisztelettel értesitem az öcsész Főtiszteleendő plébánia hivatalokat és más egyházi intézményeket, hogy férjem halála után nagymultú építési irodájának vezetését sajátmagam vettem át és azt férjem általánosan ismert, becsületes munka-személyében kipróbált szakembereimmel és tökéletes szakmai felszereléssel irányítom. Továbbra is elválllok és végrehajtok mindenféle szakmába vágó munkát, ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tatarozni. Megkeresésre, saját költségeimen szakemberem a helyszínre utazik. További szíves pártfogást kér.

ÖZV. BÁLINT DÁNIELNÉ
Oradea, Strada Academiei No. 2.

Apcóki híradások

Alkalmazás

Ügyes filézőnőt keresek. Oradea, Str. Simeon Stefan No. 7.

Intelligens leány elmenne kisebb gyermek mellé. Egész vagy fél napra, csak Oradeán. Cím: Dull Rozália, Sovata Bai, Hotel Simeon.

Német küssaszonny keresek vidékre gyermek mellé. Róm. kat. vallású és lehetőleg végzett tanítónőt. Fényképes ajánlkozást a kiadóhivatal továbbít.

Románul tudó kieszolgáló leány azonnal felvétetik. Molnár cukrászda, Oradea, Regele Ferdinand No. 26.

Házvezetőnőnek menne tökéletesen főző középkorú nő, esetleg intézetbe vagy egyesületekhez, vidékre is. Cím: Burik Józsefné, Oradea, Str. Tornatorului 7. szám.

Különféle

Középkorú urinő elfogad teljes ellátásra szolid, nyugdíjas urinőt vagy idősebb urat, kinek gondozását vállalná, nyugodt, csendes otthon biztosítana. — Özv. Paesinovits Adolfné, Satu-Mare, Str. Grig. Alexandrescu 21.

Orvosi és műtős köpenyek, cloth kabátok legmegbízhatóbb beszerzési forrása a „Fibra” Oradea, Strada Vlahuta 2. (Crispartii oldalon.)

Keresünk megbízható urat, akinek lakhelyén nagyobb körzetben azonnal önálló szétküldési központot létesítünk. Üzlethelyiség és lakhely közömbös. Állandó jövedelem hav. 12.000 lei. Ajánlatok „87” jelígen Hoffmann, Box 19, Pörtschach-See (Austria) címre küldendők.

Tanító család diáklányokat teljes ellátásra elvállal. Cím a kiadóban.

Egy antik cserépkályha olcsón eladó. Oradea, Str. Luminei 4-b. Tabery-telep.

Pótvizsgára középiskolásokat előkészíték Szabó Zoltán Oradea, Str. Iake Joneşcu 6. szám.

Adás-vétel

40 kg. házi zsir eladó. Hirni, Oradea, Str. Grivitei 8-a.

Ótőstamentum eredeti kutyabőrökötésben, 1700. évből olcsón eladó. Cím a kiadóban.

Esztergapad 700 mm. csucs távolságu és 3 db oxigén tartány eladó. Oradea, Str. Barierii 18. Pogány telep.

PUHA OLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. l. Oradea, Str. Regele Carol II. 5. szám.

Lakás

Butorozott, elegáns utcai szoba különbejáráttal 1-2 személy részére kiadó. Oradea, Str. Dr. V. Babes 12. szám.

2 vagy 3 szobás modern földszinti lakás november 1-re kiadó. Oradea, Str. Bratianu No. 27.

Kiadó kétágyas, külön bejáratú butorozott szoba, egy személy részére is. Oradea, Strada Bratianu 49. szám.

Kétszobás, modern parkettás, fürdőszobás lakás, melléképítményekkel, november 1-re kiadó. Oradea, Str. Regele Carol 19. szám.

Kétszobás fürdőszobás lakás kiadó. Oradea, Strada Bratianu 27. szám.

Központban egy ur 4 szobás modern magánház szeptember 1-től kiadó. Ertekezni Nagy cipész, Oradea, Regele Ferdinand 47. szám alatt.

Központban kétszobás, előszobás, konyhás udvari lakás kiadó. Str. Coşbuc 11.

Kiadók egy- és kétszobás lakások novemberre. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55.